DİSK

AYLIK KÜLTÜR
VE SİYASET DERGİSİ
2
TEMMUZ 1973

sahte üyelik belgeleri aldı yürüdü

hukuk düzenini hiçe sayan anlayış

grev hakkı kısıt~ lanıyor

izlenen politika ile türkiye kalkına~ maz

OKUR MEKTUPLARI

SELİM CANSIN (Sivas)

Derginizi bir berber arkadaştan buldum. Yanıma almadım, sade adresinizi yanımdaki bir kâğıda yazdım. Berberde okuyanlar varsın yine okusun, başkası da okusun dedim.

Ben daha önce çimento işçisi olarak iki yıl çalıştım. Şimdi askerden döndüm döneli iş bulamıyorum. Anne eline bakmak ağır geliyor bana. Zaten günde beş kâğıt lira alıyorum. Şunun bunun işine koşturuluyorum. Bulursam ucuza ve veresiye sebze alıyorum, ötede yirmi, otuz kuruş kârla satayım diyorum. Akşama elimde olan yedi lirayı geçmiyor. Anam «iş dut» deyip duruyor. İş yok... İş bulan çok güç buluyor. Alamanyaya da gidebilmek için satacak, savacak ve parasını aracıya verecek halım yok.

İşsizliği nasıl yenmeli ağabeyler? Bir ben olsam... Ben akran seksenden fazla tanıdık var hergün iş peşinde birbirimizi görürük. İstasyonda çalışmak da yok eskisi gibi. Fabrikaya girmek işi de zor, zordu ya. Şimdi daha da zor. Üç haftadır etin ne çiysini, ne pişmişini evimiz görmedi. Adak için kurban kesen mi kalmadı, bizi fakır sanıp gönderen de mi kalmadı ne? Ekmek, kuru kuru salatalık bir de tomatos... Cami duvarı dibinde yiyip yatacak zamanı buluyok. Fakat bir pişmiş yemek yemek, lokantaya girmek bize kısmet olmayacak. Bir zebze, bir pilav yenseymiş yedi sekiz lira vermeliymiş. İki öğün böyle yesek on altı lirayı nereden bulalım ki? On altı liralık yemek bize göre değil. İş bulmak da çaresiz, olmuyor. Dediğiniz doğru ağabey: pahalılık kol geziyor. Bir de işsizliği önlemeleri için yazsanız. Dinleyen olur mu ki? Heppinize hörmetler.

İÇİNDEKİLER

DİSK

Aylık Siyaset ve Kültür
Dergisi

Sayı 2
Temmuz 1973

Sahibi : Türkiye Devrimci
İşçi Sendikaları
Konfederasyonu adına,
Genel Başkan
Kemal Türkler

Yazı İşleri Müdürü :
Kemal Sülker

Yönetim Yeri : DISK
Barbaros Bulvarı, Uluğ Han
No. 64/4 Beşiktaş İstanbul

Kapak Düzeni : Sait Maden

Dizgi-Baskı: Murat Matbaası
Klişeler : Şehir Klişe

Parayla Satılmaz

SUNUŞ

Dergimizi İsteyenlere
Yürekten Teşekkürlerle..

Dergimizin Haziran sayısı umduğumuzdan da çok ilgiyle izlendi. Yurdun çeşitli bölgelerinden her meslekten, her yaştan okurlar adreslerine dergi göndermemizi istediler. Bazı önemli eleştiriler de yaptılar.

Bazı okurlar DİSK bünyesinde olup bitenlerden haber verilmesi dileğinde bulundular. Gerekçeleri şöyle özetlenebilir:

> *Basında sizin örgüte karşı bir duymazlık, görmezlik var. Olaganüstü koşullar desek, bu gerekçe yeterli değil. Bununla birlikte örgütlerinizin başarılı çalışmalarını duyuyoruz; size üye işçi arkadaşlardan girişimlerinizi öğreniyoruz. Ama bunlar yetmez. Sendikalarınızın toplu sözleşmelerini, aldıkları zamları, sağladıkları öteki hakları ve menfaatleri kısaca da olsa dergiye koysanız başka örgütlerin başarısızlıkları ortaya çıkar. İşçi hareketlerini izlemek isteyenler, sizin örgütte olup bitenleri de öğrenince içinde bulunduğumuz ortamı daha iyi değerlendirmek mümkün olacak.*

Bu okurlarımızın isteklerini, değerlendirmelerini yerinde gördük. Ağustos sayımızda bu önerileri karşılayacak bir kaç sayfalık bir bölümümüz olacak.

Okurlarımızdan bir bölümü çeşitli yurt sorunları hakkında, hatta en yakın işçi konularıyla da olsun DİSK yöneticilerinin görüşlerini kamuya duyurmadıklarını bildiriyor ve buna ihtiyaç olduğunu yazıyorlar. Hemen belirtelim ki biz de aynı konuyu kendi aramızda bir süredir görüşüyoruz. Vardığımız sonuç şu:

Basın, bir kaç istisnası ile işçi çıkarlarını gözeten yazılara, haberlere, görüşlere yer vermede fazla cimri davranıyor. TRT den, televizyondan yararlanmak kolay değil. Bir kısım basın ise, verdiğimiz bültenin, demecin, haberin önemli bölümünü almıyor, ters yorumlara açık kapı bırakacak şekilde bir iki cümleyi kırparak sütunlarına geçiriyor. Böyle olunca da yarardan çok zararlı oluyor. Bu nedenle daha bir süre kendi organlarımızda görüşlerimizi, konularımızı dile getirmekle yetineceğiz.

SSK Genel Kurulu ise, Türk - İşe bağlı sendikalardan davet edilen delegelerle günleri geçirip, kapandı, gitti. Fakat biz SSK'nu bir ağlama duvarı olmaktan çıkaracak mücadeleyi vereceğiz. Çalışma Bakanının tutumundan, Kurumu acze düşürecek kadar kötü yönetenleri işçiye hesap vermeye mecbur edeceğiz.

Daha dolgun dergiler hazırlamak umudu ile kardeşçe selamlar.

DİSK Dergisi

Sahte üyelik belgeleri ile yetki alma işi aldı yürüdü

ÇALIŞMA HAYATI

PETROL-İŞ SAHTE ÜYE FİŞLERİ DÜZENLEDİ

DİSK üyesi Kimya-İş Sendikası yetkilileri Petrol-İş sendikasını Kav Kibrit Fabrikasında çalışan işçiler adına sahte kayıt fişleri doldurarak toplu sözleşme imzalamak istedikleri için savcılığa şikâyet ettiler. Olayla ilgili olarak Kimya-İş yetkilileri şunları açıkladılar : «186 işçiden 122'sini üye kaydedip, fişlerle birlikte gereken evrakı Çalışma Müdürlüğüne vermemize rağmen, Petrol-İş Sendikasının bizden fazla üye kaydettiğini gösterebilmesinde bir sahtekârlığın olduğu ortadadır. Petrol-İş sahte giriş fişleri tanzim ederek Çalışma Müdürlüğünü de aldatmıştır. Üyemiz bulunan 122 işçi Kimya-İş üyesi bulunduklarını belirten ve kendilerinin bilgisi dışında Petrol-İş tarafından doldurulmuş üye fişlerine el konulup tetkikini istedikleri dilekçelerle Çalışma Müdürlüğüne ve savcılığa başvurmuşlardır.»

GREV KIRICILIK MESLEK OLDU

İzmir'deki Karamürsel Mağazalarının Süper Marketinde yapılan grev oylamasında, oylamaya katılan 98 işçiden 50'si greve «hayır», 48'i ise «evet» oyu verdi. Böylece Karamürsel Mağazalarında yetki alan Tez Büro-İş Sendikası'nın bir süre önce almış olduğu grev kararı uygulamaya geçilemeden hükmünü kaybetti. Fakat olay bu kadarla kalmadı, olayın gelişimine kısa bir bakış şu gerçeği ortaya çıkarıyordu :

Grev kararı alındığı sıralarda sendikaya kayıtlı olan 200 işçiden sadece 98'i oylamaya katılabilmiş ve bunlardan da ancak 48'i greve «evet» deme cesaretini gösterebilmişti. Bu değişmenin sebebi ise, oylamadan bir süre önce işverenlerin kiraladığı bir fedainin, grevci işçilerin üzerine hırsla saldırması ve teknik bir ustalıkla dövüşerek grevci işçinin yüzünü kan içinde bırakması idi. Bu fedai usta bir Teek Vondo'cuydu ve bu iş için özel olarak kiralanmıştı. Böylece grev kırmak için işçileri tehdit eden işverenin bu teşebbüsü başarıya ulaşıyor ve can emniyetleri tehlikede olan işçiler greve «hayır» diyorlardı.

GREVCİLERİ EZMEK İSTEDİ

İzmit'in Köseköy mevkiindeki Bastaş Floresant Ampulleri Fabrikasında DİSK'e bağlı Türkiye Maden-İş Sendikası'nın kanuni grevi sürdürülürken, fabrika yöneticilerinin kanuna aykırı olarak 12 mühendisi çalıştırıp imalât yaptıkları öğrenildi. Grevi yürüten Maden-İş Sendikası Bölge temsilcisi Hakkı Öztürk, Bastaş'ın Müdür Muavini Mehmet Coşkun'un özel arabası ile işçilerin üzerine yürüdüğünü, grev gözcülüğü yapan Şekip Anık ile Rahmi Atın'a çarparak yaraladığını söyledi.

BELEDİYE BAŞKANINA BAKIN...

Samsun Belediye Mezbahasında çalışan 21 işçi 8 haziranda greve başladı. Beş yıldan beri geceleri çalışan işçiler 3 ay gece, 9 ay gündüz çalışmayı ve 15 lira yövmiye zammı verilmesini istediklerini belirttiler ve isteklerinin kabul edilmemesi üzerine greve başladılar. Grev hakkında açıklama yapan Belediye Başkanı Kemal Vehbi Gül ise «Grev 10 yıl da devam etse toplu sözleşme yapmayacağım. Mezbahayı da kapattım. Grev yapan işçilere tebrik göndereceğim» diyerek grevci işçilerle alay etti.

KIRIKKALE METAL-İŞ'TE NOTERLİ SEÇİM

Türk-İş'e üye Kırıkkale Metal-İş Sendikasının gelir ve giderlerinin denk olmaması nedeniyle Olağanüstü Genel Kongreye gidildi. Toplantı çeşitli olaylara sahne oldu. Toplum Polisi ve askeri birlikler nezaretinde başlayan kongre noter huzurunda çalışmalarını sürdürürken çok sert tartışmalar çıktı. Ertesi günkü oylama sırasında noterin futbol maçına gitmesi nedeniyle oy verme tehir edildi ve seçimlerin ilk turunda bir netice alınamadı. Seçimlerde oy veren delegelerin yevmiyelerini ödemek zorunda kalan sendikaya bir turluk oylama 30 bin liraya mal oldu.

SSK GENEL MÜDÜRÜNDEN HESAP SORULACAK

Borçlanma işlemi kabul edilen ve 1 mart 1973 tarihinden sonra da emekli olmak üzere müracaat eden sigortalıların bir süre önce durdurulmuş olan emeklilik işlemleri, son bir genelge ile tekrar başlatıldı. Binlerce sigortalının emeklilik işlemlerini Müdürler Kuruluna danışmadan durduran SSK Genel Müdürü Cihat Övül ile Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Mat'ın ise bu konuda hesap verecekleri belirtildi.

YAĞMA HASAN'IN BÖREĞİ

İçişleri Bakanı Mukadder Öztekin, CHP Milletvekilleri Hayrettin Uysal ile Barbaros Turgut Boztepe'nin bir mektubuna verdiği cevapta «Yeni bir Köy Kanun Tasarısı» hazırladığını, «Bu tasarıya göre muhtarların Sosyal Sigortalar kapsamına alınarak sosyal güvenliklerinin sağlanacağını açıkladı.

YETİM İŞÇİLERE DUL EŞLERE AYLIK

Ölen sigortalı işçilerin dul kalan eşleriyle çocuklarına bağlanacak dul ve yetim aylıklarını artıracak olan kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosunda görüşüldü ve bazı değişikliklerle kabul edildi.

YURT DIŞINA GİDENLER TÜRLÜ TÜRLÜ SÖMÜRÜLÜYORLAR

Ankara CHP Milletvekili Şinasi Özdenoğlu verdiği demeçte, dışardaki işçilerin sorunlarının hâlâ askıda olduğunu belirtti. Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunun toplantılarına katılan Özdenoğlu bu konuda özetle şunları söyledi : «Yurt dışındaki işçilerimizin dramı, ne yazık ki sürüp gitmektedir. İşçilerimizin bir çok yönden sömürülmesine kadar pek çok problem askıdadır. Dışardaki 1 milyonu aşkın insanımızın kaderi, ulusumuzun kaderi ile iç içedir. Başı sıkıştığı zaman işçi dostu görünüp, çetin günlerinde işçiye sırt çeviren bir zihniyeti ve bu konudaki ihmalleri affetmek mümkün değildir.»

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLERE YENİ YENİ KÜLFETLER

Yurt dışında çalışan işçilerimizin Türkiye'de, çalıştıkları ülkelerde kazandıkları ücret üzerinden emekliye ayrılmaları ve böylece 4 bin 950 lira emekli aylığı almaları bazı şartlar ve yeni yükümlülüklerle ancak mümkün olacak. Böylece Türkiye'nin Sosyal Güvenlik Anlaşması yaptığı Almanya, Fransa, Avusturya, Hollanda, Danimarka, İsveç ve İsviçre'de çalışan 1 milyon Türk işçisinin gelecekleri ile ilgili en önemli konulardan biri pamuk ipliğine bağlanmış oldu. Yapılan açıklamaya göre, SSK tarafından bağlanacak emekli aylığını yükseltmek isteyen işçiler, yurda döndükten sonra 3 yıl daha SSK'ya isteğe bağlı olarak ve yabancı ülkelerde elde ettikleri son takvim yılındaki günlük kazançları üzerinden sigorta primi öderlerse Türkiye'de çalışan işçilerin haklarından yararlanabileceklerdir. Ancak tavan hiç bir zaman 4 bin 950 lirayı aşamayacaktır. Bu miktarın net karşılığı ise 3 bin 465 lira tutmaktadır.

ALMANYA DA TÜRK İŞÇİLERİNİN PARALARINA GÖZ DİKTİ

Alman Sosyal Sigortası, kanunda yapılan bir değişiklikle yabancı işçilerin milyonlarca mark tutarındaki primlerine el koydu. Son aylarda yabancı işçilerin kısa sürelerle Almanya'da çalıştırılması görüşünün güç kazanması üzerine, Federal Almanya Sosyal Sigortalar mevzuatında değişiklik yapıldı ve isteğe bağlı sigorta hükümleri kolay hale getirilerek, toptan prim iadesi kaldırıldı. Almanya'da belli bir süre çalışan yabancı veya Alman işçiler, şartları yerine getirdikleri takdirde bu çalışmaları esnasında kendilerinden kesilen malûlluk ve ölüm sigortası primlerini geri alabilmekteydi. Yapılan değişiklikle Alman sigortası yabancı işçilere her yıl ödeyeceği en azından 200 milyon markı muhafaza etmiş oldu. Toptan ödemeler ancak, işçi 65 yaşına geldikten sonra yapılabilecek.

İZİNLİ İŞÇİLER : 100,000

Bu yıl yurt dışında çalışan her üç işçimizden birinin Türkiye'ye gelmesinin beklendiği bildirildi. 300 bin Türk işçisinin Türkiye'ye geleceğini ifade eden yetkililer «Türkiye'ye gelişin 15 ağustosa kadar süreceğini ve bu tarihten sonra 16 eylüle kadar da dönüşlerinin yapılacağını» bildirmişlerdir.

TÜRKLER, ALMANYA'YA YERLEŞİYOR

Federal Almanya Çalışma Bakanı Ahrendt Bonn'da yaptığı açıklamada, Almanya'nın yabancı işçilere «Rotation» sistemini uygulayacağını, normal şartlarda çalışan yabancı işçilere istedikleri kadar oturma ve çalışma müsaadesi verileceğini bildirdi.

ALMANYA 40.000 TÜRK İŞÇİSİ DAHA İSTİYOR

Federal Almanya Çalışma Teşkilâtı Başkanı Josef Stingl, Bursa'da verdiği demeçte, Alman işverenlerinin Türk işçilerinden memnun olduklarını bu sene de Türkiye'den 40 bin işçi alınmasının planlandığını belirtti.

ANASINA BAKMAK İSTERKEN...

Hasta annesinin geçimini sağlamak için 3 gün önce İzmir'e gelen 15 yaşındaki Ziya Yaşar isimli bir çocuk, çalışmakta olduğu inşaatta tuğla taşırken teli kopan 1 ton ağırlığındaki kepçenin altında kalarak öldü.

BİR İŞÇİ DUVAR ALTINDA ÖLDÜ

Halıcıoğlu'ndaki Boğaz Köprüsü Çevre Yolu inşaatında çalışan işçilerden Ömer İyigün (46) istimlâk edilen bir kilisenin duvarının yıkımı esnasında, bir buldezerin yıktığı duvarın enkazı altında kalarak öldü.

TÜRK - İŞ YÖNETİCİLERİ EMEKÇİLERİ ALDATIYORLAR

Hüseyin Bensülen Yeni Ortam Gazetesinde yayınlanan «Partilerüstü Politika ve Türk-İş» başlıklı yazısında Türk-İş yönetimini ve partilerüstü politika anlayışını eleştirdi. Partilerüstü politika anlayışının, kapitalist sınıfın bir oyunu olduğunu söyleyen Hüseyin Bensülen özetle şöyle dedi : «İşçi, sendikaları meydanı boş bırakıp hâkim güçlerin serbestçe at oynatmalarına izin verdikçe ezilmeye mahkûm olur. İşçi hakları kâğıt üzerinde kalır. Bunun en güzel örneğini gene TÜRK-İŞ'de görüyoruz. Olaylar ispatlamıştır ki, bu kuruluş işçi sınıfının haklarını gereği şekilde savunamamaktadır. Onun için bugünkü yöneticileri, emekçiler aldatmaktan vazgeçmelidirler. Çünkü ilerde temsil ettikleri bu sınıf kendileri hakkında iyi düşünmeyecektir.»

YENİ BİR GREV

DİSK üyesi Maden-İş Sendikası İzmir'deki Şenkaya Çelik Döküm ve Yedek Parça Fabrikasında greve başladı. Maden - İş Sendikası Şenkaya Fabrikasında çalışan işçilere 2 yıl için 12'şer lira zam yapılmasını ve yılda 2 maaş tutarında ikramiye verilmesini istemiştir. İşverenin zam tekliflerin kabul etmemesi ve öteki bazı maddelerde de anlaşmaya varılamaması üzerine uyuşmazlık 24 nisanda Uzlaştırma Kuruluna aksettirilmiştir. Uzlaştırma kurulu ise ücretlere 8 lira zam yapılmasını teklif etmiş, fakat bu teklif taraflarca kabul edilmemiştir. Toplu sözleşme görüşmelerinde bir sonuca varılamaması üzerine Maden-İş Sendikası 4 haziranda grev uygulamasına geçmiştir.

ABBOTT'DA GREV BİTTİ

DİSK üyesi Kimya-İş Sendikası'nın Abbott İlâç Fabrikasında bir süredir uygulamakta olduğu grev tarafların anlaşmaya varması üzerine kaldırıldı. Kimya-İş Sendikasının Roche, Pfizer ve Abbott Fabrikalarının üçünde birden başlattığı grevlerden ilk ikisi kısa bir süre sonra sonuçlanmış ve işçiler isteklerinin tümünü almışlardı. Ancak Abbott işvereni anlaşmaya yanaşmamış ve grev bu yüzden devam etmişti. Kimya-İş Sendikasının kararlılıkla yürüttüğü grev devam ederken, Abbott işvereni yeniden görüşmelere başlanmasını isteyince, görüşmeler sonuçlandı ve taraflar arasında toplu iş sözleşmesi imzalandı. İmzalanan toplu sözleşmeyle işçilerin saat ücretlerine birinci, ikinci ve üçüncü yıllar için 2'şer liradan toplam olarak saatte 6 lira zam yapıldı. Ayrıca işçilere her kıdem yılı için saat ücretlerine 5 kuruş kıdem zammı ödenmesi kararlaştırıldı. Toplu sözleşmeyle bunlardan başka kıdem teşvik ikramiyeleri 1250 liraya, normal kıdem tazminatı ise 45 güne çıkarıldı ve yılda 3 maaş tutarında ikramiye verilmesi kararlaştırıldı.

TÜRK-İŞ SAĞCILARA TESLİM OLDU

Yozgat CHP Milletvekili ve Genel-İş Sendikası Başkanı Abdullah Baştürk verdiği demeçte Türk-İş yöneticilerini suçladı : «Türk-İş yönetiminde başlıca sorumluluk mevkilerini tutmuş olan bir klik, işçi sınıfının hizmetinde olduklarını unutarak, şahıslarına imparatorluklar, sadrazamlıklar tevcih edecek kadar kendilerinden geçmiş, görev ve sorumluluklarından uzaklaşmışlardır. Bugün tekrar Türk-İş yönetimini ele geçirmiş bulunan bu klik, özgür ve demokratik sendikacılık geleneğini çiğneyerek, karşı olduklarını söyledikleri Bizans oyunlarına sığınıp, kendilerini sağ kapitalist siyasal güçlere teslim etmişlerdir. Sermaye çevrelerinin siyasal kuruluşları ile gerdeğe giren yöneticilerden işçilerimize siyasal bilinç vermelerini beklemek imkânsızdır.»

OTURMA GREVİ VE TÜRK-İŞ

Aydın'daki bir dokuma fabrikasında, geçen yıl 88 günlük grev sonunda imzalanan toplu sözleşmeye rağmen, işverenlerin baskılara devam etmesini ve 30 kadar işçinin işten çıkarılmasını protesto eden işçiler, arkadaşlarının işe alınması için oturma grevi yaptılar. İşten çıkarılmaların durdurulmasını isteyen 1000 işçi oturma grevi sırasında yemekleri de yemediler. Fabrikada sözleşme imzalayan Türk-İş üyesi Sendika yetkilileri ise oturma grevi sonunda işverenin işçilere söz verdiğini, yeni işçi çıkarmalarının olmayacağını ve toplu sözleşme maddelerinin uygulanacağını belirttiler.

REHİN ALINAN SENDİKACI

Mustafakemalpaşa'daki boraks madeninde çalışan 700 işçi, Mataş-İş Sendikasının işletme sahibi Sıtkı Yırcalı ile imzaladığı toplu sözleşmeyi beğenmeyerek grevi kaldırmayı reddettiler. Sendika yöneticilerini, kendilerini işverene satmakla suçlayan işçiler kendileriyle görüşmeye gelen Mataş-İş Sendikasının Genel Sekreteri Hasan Ergin'i hırpaladılar ve daha sonra da rehin aldılar. Olay yerinde güvenlik tedbirleri aldıran Bursa Valisi Sedat Tolga, grevci işçilere grevden vazgeçmelerini söyledi.

DEVA'DA NELER OLUYOR?

İstanbul'daki Deva İlâç Fabrikasında sendikal eylemler yüzünden 20 işçinin işten çıkarıldığı açıklandı. Bu konuda bir açıklama yapan Atom-İş Sendikası Genel Başkanı, toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık çıkınca grev kararı aldıklarını, ancak grev oylamasından bir gün önce 50 işçinin yıllık izne çıkarıldığını, bu arada 20 işçinin de işlerine son verildiğini belirtti. Deva Genel Müdürünün işçileri odasına çağırarak, sendikal faaliyette bulunmamaları için yemin ettirdiğini de söyleyen sendika başkanı, işten çıkarılan işçilerin bir kısmına tazminat da verilmediğini ileri sürdü ve işverenlerin hâlâ kölelik sisteminde olduğu gibi işçilere maddi ve manevi ağır baskılar yaptıklarını söyledi.

500 MİLYON KÂR PAYI VERENLER SSK'NA İLÂÇ FABRİKASI KURDURAMAZ!

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun ilâç fabrikaları kurabilmesini sağlayan kanunun kabulünün üzerinden bir yıl geçmiş olmasına rağmen, Kurum yöneticilerinin bu konuda ciddi bir girişimde bulunmadıkları belirtildi. Meclislerde uzun tartışmalar sonunda kabul edilen ve SSK'ya yılda milyonlarca lira gelir sağlayacak ilâç fabrikalarının kurulmasının geciktirilmesi için hiç bir sebep olmadığını öne sürenler, SSK yöneticilerini suçladılar ve bunların bazı çevrelerin baskısı altında bulunduklarını iddia ettiler. SSK halen serbest piyasadan aldığı ilaçlar için çeşitli ilâç firmalarına yılda yaklaşık olarak 500 milyon lira ödüyor.

ŞU BOZUK DÜZEN

ORTAK PAZAR'DAKİ PAZARLIK

Ortak Pazar Topluluğunun 6'dan 9 üyeli hale getirilmesi üzerine, 1971 mayısında başlayan ve üye ülkelerin genişlemeyle ilgili isteklerinin tespit edildiği» büyük pazarlık nihayet bitti. İki yıl süren görüşmelerin sonucunu, teknik ve karışık niteliği dolayısıyle değerlendirmek uzun çalışmaları gerektiriyor. Şimdilik beliren duruma göre, Ortak Pazar, Türkiye'ye tarımda tavize yanaşmadı. Sanayi ürünleri dalında ise gümrüksüz girecek pamuk ipliği, petrol ürünleri gibi bazı maddelerin kontenjanları arttırıldı. Bu arada 195 milyon dolar olan AET kredisi 270 milyon dolara yükseltildi. İki yıllık çalışmalar sonunda «kim kârlı çıktı» sorusunun cevabı ise henüz belli değil.

TÜRKİYE'YE TANINMIYAN HAK ROMANYA'YA HEMEN TANINDI

Ortak Pazar Dışişleri Bakanları, az gelişmiş ülkelerin bazı sanayi ve tarım ürünlerine gümrüksüz giriş hakkı veren 'genelleştirilmiş preferanslar listesi'ne Romanya'yı da aldılar. Türkiye ise yıllardan beri bu listeye alınması için ısrar etmekte ve topluluğun yarı ortağı olduğu halde listeye sokulmamasını eleştirmekteydi. Romanya'nın siyasi bir kararla listeye alınışı ve Türkiye'nin dışarda bırakılması hayret uyandırdı. Bir Ortak Pazar yetkilisi ise «Türkiye'ye de söz verilmiştir. Ancak ne zaman alınacağı bilinmemektedir» dedi.

BİR SENATÖR'ÜN İTİRAFI

Senatoda bir konuşma yapan DP'li Senatör Hüsnü Dikeçligil «Hükümeti iyi murakabe edelim. Hayat pahalılığı artıp duruyor. Bizim aldığımız para haramdır» diyerek hayat pahalılığından şikâyet etti ve hükümeti bu konuda göreve çağırdı.

RÜŞVET ALAN EMNİYET MÜFETTİŞİ

Havza Belediye Başkanı Nuri Saat ve Emniyet Amiri Mustafa Kâhyaoğlu hakkında yapılan şikâyetler üzerine soruşturma yapmaya gelen Emniyet Genel Müdürlüğü Müfettişlerinden Mehmet Aksoy, rüşvet alırken yakalandı. Belediye Başkanı Nuri Saat'e «Sizin ifadenizi alacağım. Bana 10 bin lira vermezseniz tahkikat aleyhinize sonuçlanır» diyen Müfettiş, Belediye Başkanının durumu emniyete haber vermesi üzerine, Başkanın verdiği 7 bin 700 lirayı alırken suçüstü yakalandı.

İMAR PLANI YOLSUZLUKLARI

İstanbul'da Ortaköy - Bebek arasındaki sahada imar planı yolsuzluklarının olduğu yolundaki ihbarlar üzerine olaya el koyan İmar ve İskân Bakanı Nebil Oktay yolsuzlukların yapıldığını doğruladı ve bu sahadaki bütün inşaatların durdurulduğunu belirtti.

TÜRKİYE'DE DE MAFİA VARMIŞ

Emniyet Teşkilâtından istifa eden eski Ekipler Amiri Engin Giray, «İstanbul'da Mafia teşkilâtı vardır. Ancak Mafia'nın Babasını yıkmak için, ekim ayından sonra parlamento içinden harekete geçilecektir.» dedi. Engin Giray ayrıca, «Mafia'nın Emniyet Teşkilâtını da etkilediğini,» ve «Mafia'nın gruplar halinde çalışarak birbirleriyle dayanışma içinde olduklarını» belirtti.

SÖZDE SOSYAL MESKEN !

Osmaniye'deki Sosyal Meskenler Sitesine giden Belediye Başkanı Fahri Atabey'i karşılayan vatandaşlar «Eskiden hiç olmazsa gecekonduda oturuyorduk. Bugün ise iki odalı bir apartmandayız güya. Fakat o nimetlerin hepsinden yoksunuz. Zira, otobüsümüz yok, yolumuz bozuk, elektrik yok, fırın açılmadı, apartmanların su derdi bitmedi.» diyerek çeşitli konulardaki şikâyetlerini ilettiler. 3 bin 200 dairelik Sosyal Meskenlerde 25 bine yakın eski gecekondulu ikâmet ediyor.

AD BENZERLİĞİNİN BEDELİ...

Çağlar Okan adlı 29 yaşında bir şoför, isim benzerliği yüzünden, zimmetine para geçirdiği için 2,5 sene hapse mahkûm olan Darphane ve Damga Matbaası memuru Okan Çağlar'ın yerine Toptaşı Cezaevi'ne girdi. 19 gün boşu boşuna cezaevinde kalan Çağlar Okan yanlışlık ortaya çıkınca serbest bırakıldı.

TOPLUM POLİSİ İŞLETMESİNDE 2 MİLYONLUK YOLSUZLUK

Emniyet Teşkilâtında son yılların en büyük yolsuzluğunun 'Gayrettepe'deki toplum polisi bünyesindeki lokanta, sinema gibi kâr getiren işyerlerinde meydana geldiği ve bu konuda geniş bir soruşturmanın açıldığı açıklandı. 2 milyon lirayı geçtiği ileri sürülen yolsuzluğun ortaya çıkarılması için özel bir komisyon kuruldu. Komisyon toplum polisinin bütün defterlerine el koyarak, hesapları teker teker kontrola başladı.

Türk-İş, işçiler arasındaki gücünü büsbütün yitirecek

GELİR DAĞILIMININ DAHA ÂDİL VE EŞİT DURUMA GETİRİLMESİ

Milliyet Gazetesi yazarlarından Ali Gevgilili «ILO Yeni Bir Dünya İstiyor» başlıklı yazısında Uluslararası Çalışma Örgütü Direktörü Wilfred Jenks'in, 6-27 haziran tarihleri arasında yapılan kongreye sunduğu raporun yeni bir dönemin işareti olduğunu belirtti. ILO yöneticilerinin ekonomik amaçların yanında sosyal amaçların da gözetilmesini istediklerini belirten Gevgilili özetle diyor ki: «Türkiye'nin de içinde bulunduğu 123 devletin temsilcileri, yeni hedeflere hangi araçlarla varılabileceğini tartışacaklardır. Ekonomik büyümeden ve refahtan istenen son amaç gelir dağılımını daha eşit duruma getirmek, iş bulma koşullarını yaygınlaştırmak, ve kırsal kalkınmayı gerçekleştirmektir. Oysa, yeryüzünün çok geniş bölümlerinde süregelen statüko bu büyük amaçlara erişmeye hiç de uygun değildir. Çalışan sınıfların yaşadığımız çağdan beklediği şeylerden birisi, dünya ticaretinin kalkınma ve iş bulma olanaklarını artıracak yepyeni bir düzene kavuşturulmasıdır»

ÜÇ YERDEN MAAŞ ALMA HÜNERİ

Sosyal-İş Sendikası Genel Sekreteri Ali Baki Son, «Kaldırın Sofrayı» başlıklı yazısında, 1926'dan bu yana bir türlü çıkartılamayan «Personel Kanunu»nun bürokrasisinin çeşitli engellemeleri yüzünden baltalandığını, fakat bunun yerine her türlü istismara müsait muhtelif çareler getirildiğini belirtti. Bu değişikliklerin işi daha da karıştırdığını anlatan yazar daha sonra şöyle devam etti; «Çeşitli formüllerle bir idarenin genel müdürü, başka bir idarenin denetçiliğini ve başka bir idarenin yönetim kurulu üyeliğini kapmak, üç yerden para almak fırsatını bulmuştur. Karşılıklı dayanışma ile ücretlerini astronomik rakamlara ulaştıran bürokratlar aynı zamanda devlet mekanizmasında da tam bir hükümranlık kurmuşlardır. 657 Sayılı Devlet Personel Yasası'nın da beklenen neticeyi vermediğini, büyük memurların durumlarının daha da iyi hale getirildiğini belirten Ali Baki Son, bu konuda da şunları söyledi: «Bürokrasi hiç akla gelmeyen dejenere etme formulleri ile bu kanunu da huzursuzluk kaynağı haline getirebilmiştir. Örneğin, aynı şartları taşıyan iki Yüksek Ziraat Mühendisinden biri 10. dereceye, diğeri ihtisas kalıbına sokularak 4. dereceye intibak ettirilebilmiştir. Aradaki farkı kapatabilmek için ikinci Yüksek Ziraat Mühendisinin 18 yıl hizmet etmesi gerektiği düşünülürse farkın korkunçluğu ve adaletsizliğin büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktır.»

«TÜRK-İŞ İŞÇİLER ARASINDAKİ GÜCÜNÜ BÜSBÜTÜN YİTİRECEK!»

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit Kayseri'de yaptığı bir konuşmada, A.P. ve C.G.P. yönetimini suçladı ve «Sıkıyönetim kanununda, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununda, işçi haklarını tehlikeye düşürücü değişiklikler yapanlar, hukuk devleti ilkelerine aykırı biçimde hazırlayanlar bu partilerdir. Türk-İş'in programına aldığı bütün reformları savsaklayanlar, bu partilerdir. Türk-İş bu partiler karşısında tarafsız tutumunu sürdürdüğü sürece, hele bizim iyi niyetli uyarılarımız karşısında bu partilerin desteğinden ve alkışlarından yardım umduğu sürece, kendi ekonomik ve sosyal ilkelerini ve programının hiçe sayan partilerle Meclis içinde ve dışında işbirliği yapan, resmen şikâyet ettiği yasalara oy veren bazı sendika yöneticilerine karşı bile herhangi bir müeyyide uygulamaktan kaçındığı sürece, toplumdaki ve işçiler arasındaki gücünü bütün bütün yitirecektir.» dedi.

SOMUT UYGULAMA GEREK

Milliyet Gazetesi yazarlarından İsmail Cem «Sosyal Demokrasi ve Sendikalar» başlıklı yazısında, son Türk-İş Kongresinde başarı kazanamayan sosyal demokrat sendikacılık anlayışını eleştirdi.

Hareketin teorik temellerden yoksun olması ve ortaya koyduğu alternatifin soyut kalması yüzünden başarısızlığa uğradığını belirten İsmail Cem özetle şunları söyledi : «Türkiye'nin Sosyal-Demokrat hareketi, ülkenin şartlarıyla ve politik yapısıyla tutarlı somut bir tercih, bir uygulama biçimi getirmemiştir. Bu durum önerdikleri ilk adımın gerçekleşmesini zorlaştırmış; sonrası açıkça ortaya konmamış, dolayısıyla inandırıcı olamamış bir tavır, bütün haklılığına rağmen, partiler-üstü anlayışı değiştirmeye yetmemiştir.. Bununla beraber, eğer Sosyal Demokrat hareket, gerçekten etkili olmak amacındaysa, Türk-İş kongresindeki yenilgi, her şeyin sonu anlamında değildir. Sosyal Demokratların Türk-İş için önerdikleri politikayı kendi sendikaları adına benimsemeleri ve somut uygulamaya aktarmalarına hiç bir engel yoktur.»

SOSYAL DEMOKRATLARI BEKLIYEN GÖREVLER

Yeni Ortam Gazetesinde yayınlanan «Türk-İş Daha da Sağa Kaydı» başlıklı yazıda, 9. Genel Kongreden sonra Türk-İş'in iyice sağa kaydığı ve çoğunluğu AP'li olan sendikacılarca kabul edilen partilerüstü politika uydurmacasının sermaye kesiminin partilerinden yana olduklarını belgelediği belirtildi. Türk-İş Kongresinin gelişimi ve seçim sonuçlarıyla ilgili bilgilerin verildiği yazının sonuç bölümünde ise muhtemel gelişmeler ele alınarak şöyle dendi: «Sosyal Demokratik kanat, gerek genel kurul sırasında, gerek öncesinde ve sonrasında Türk-İş'ten ayrı bir Konfederasyon kurulmasının düşünülmediğini defalarca ve ısrarla tekrarlamıştır. Ancak bilinen gerçek, sosyal demokratların Türk-İş'te sağ kanat hakimiyetinin bu derece gelişeceğini hesaplamamış oldukları ve güçlerini 9. Genel Kurulda arttıracaklarını hesapladıklarıdır. Sonuçlar sosyal demokrat sendikacıları yanıltmış ve beklenenin tam aksi olmuştur. Bu durumda, bir süredir beklemekte ve bekle-gör politikası sürdürmekte olan bağımsız sendikaların ve DISK sendikalarının desteğiyle, hemen olmasa bile, bir süre sonra AP çizgisine kaymış ve partiler üstü politika diye diye politikanın tam göbeğine düşmüş bir Türk-İş'e karşı yeni alternatifler yaratılması hem gerekli, hem de zorunlu görülebilir. Yalnız böyle bir gelişme kısa dönemin ürünü olmayacak ve anlaşılan önümüzdeki günlerde, Türk-İş yönetimi, muhalif sendikalardan ve tabandan kopuk, sermayeye ve AP'ye yakın biçimde sürecektir...

«SUÇ BİZDEDİR!»

Yeni Ortam Gazetesi yazarlarından Rıza Güven, «Bir Olay Dolayısıyla» başlıklı yazısında, başkanı bulunduğu Tekstil Sendikasının imzaladığı bir sözleşme sonunda birikmiş zam farklarını alacak olan işçilerin, alacakları ücretten yüzde 40 oranında vergi kesileceğini öğrenmeleri üzerine gösterdikleri tepkiyle ilgili bir olayı anlattı :

«Önce bir sessizlik oldu, sonra da bir başka işçi fırladı ayağa «Suç bizdedir. Suç bizimdir. Biz oylarımızı kullanmasını bilmedikçe, patron partilerinin dümen suyunda gittikçe meclislerde ağırlığımızı koymadıkça, patronlar, sermayedarlar ve onların meclislerde çoğunluğu teşkil eden temsilcileri elbette bizim çıkarlarımızla çatışan yasalar çıkaracaklardır. Evet, suç bizdedir. Ama bu düğümü çözecek güç de bizdedir.»

İlkinden daha büyük bir alkış koptu. Anlatık o zaman ötesini de.. Dinlediler. Gözleri anladıklarını belli ediyordu. Hem de çok iyi anladıklarını.. Galiba yurdumuzda değişen de buydu. İşçiler gerçekten ama gerçekten anlıyorlardı artık.»

Başbakanın korkusu

Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanan «Fiyat Artışlarını Durdurmaya Talu'nun Gücü Yetmiyor» başlıklı Ekonomik Yorum'da, Başbakan Naim Talu'nun da diğer vatandaşlar gibi fiyat artışlarını seyretmekten başka bir şey yapamadığı belirtildi. Fiyat artışlarının farkında olan Talu'nun zevahiri kurtarmak için fiyatların artmadığını veya yavaşladığını söylemek zorunda olduğu belirtilen yazı özetle şöyle: «Başbakan Talu'ya gizli kararnamede belirtilen yönde, talep idaresinin yanında, fiyatların doğrudan doğruya kontrolü için teklif getirildi. Mevcut kanunları işleterek fiyat artışlarını durdurmanın tek yol olduğu belirtildi. Bunlar karşısında Talu'nun tepkisi son derece ilginç: Korkuyorum, demekle yetindi. Başbakan, Avrupa'da bazı hükümetlerin yaptığı gibi fiyatları kontrol altına almaktan korkuyor. Daha doğrusu korktuğunu söylüyor. Fakat somut olarak neden korktuğunu bilmek güç. Fiyatların artışını durdurmaktan mı, yoksa fiyat artışlarını durduracak olursa başbakanlığının sonunun geleceğinden mi korktuğu belli değil. Belli olan tek şey var: Fiyat artışlarının devam edeceği.»

HUKUK DÜZENİNİ HİÇE SAYAN ANLAYIŞ

«Bakanlık genelgesini tanımam»

Toplu sözleşme yetkisinin saptanmasında işçileri temsil etmeyen sendikaların sahte üye fişlerini düzenleyerek yetki alma yoluna gittikleri ve bazı bölge çalışma müdürlüklerinin ve hatta bazı iş mahkemelerinin, kanunun getirdiği sakat mekanizmadan ötürü, bilerek ya da bilmeden bu oyunlara nasıl aracı oldukları her geçen gün kamu oyunun dikkatini biraz daha üstüne çekmektedir. Ne var ki, işçilerimizin yasalara ve bunların uygulayacısı durumunda bulunan katlara olan saygı ve güvenini sarsıcı bu oyunlara korkunç bir vurdumduymazlık içinde devam edilmektedir. Aşağıda bunun yeni bir örneğini sunuyoruz.

Birinci Perde Üyesiz Sendika Yetki istiyor : Çeltikçi köyünde KAV Orman Sanayii A.Ş. nin bir kibrit fabrikası vardır. Bu fabrikadaki 180 kadar işçiyi Kimya-İş sendikasının örgütlemekte olduğunu öğrenen Petrol-İş Sendikası fabrikaya gelerek onlar da işçileri üye yazmak istemişlerdir. Fakat işçilerin Kimya-İş Sendikası'nı istediklerini ve kendilerine hiç bir işçinin üye olması olanağının bulunmadığını öğrenince Petrol-İş hemen Bursa Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvurarak bu işyerinde toplu sözleşme yetkisi istemiştir. Buraya kadar dikkati çeken tek şey, hiç bir üyesi olmadığı halde Petrol - İş Sendikasının Bursa Bölge Çalışma Müdürlüğüne yetki almak üzere başvurmuş olmasıdır. Başka bir ülkede gülüp geçilecek olan bu durum, Türkiyedeki koşullar altında Petrol - İş sendikasının hazırladığı oyunun birinci perdesini meydana getirmiştir.

Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvuran Petrol - İş Sendikası hiç üyesi bulunmayan KAV işverenini 9 Nisan 1973 tarihli Yeni Orhangazi gazetesine verdiği bir ilan ile toplu görüşmeye çağırmıştır.

Bu arada Kimya - İş Sendikası işyerindeki örgütlemesini tamamlamış ve 181 işçinin büyük çoğunluğunu üye yapmıştır. Petrol - İş Sendikasının işyerini toplu görüşmeye çağıran gazete ilanı üzerine Kimya - İş Sendikası Bursa Bölge Çalışma Müdürlüğüne başvurmuş, ve hem Petrol - İş Sendikasının işyerinde hiç üyesi olmadığını, hem de kendisinin işyerindeki işçilerin büyük çoğunluğunu üye yazdığını, bildiri ve gazete ilanı şartlarını yerine getirdiğini kanıtlayan belgeleri sunmuştur.

İkinci Perde : Bakanlık genelgesini Tanımayan Çalışma Müdürü

Bursa Bölge Çalışma Müdürü Petrol - İş Sendikası'ndan, toplu sözleşme yetkisi verebilmek için üye kayıt fişlerini istemiştir. Tabiî, ortada üye kayıt fişi falan bulunmadığından bunların verilmesi mümkün olmamış ve Bölge Çalışma Müdürü de bu konuda Petrol - İş Sendikası'na yetki verilmeyeceğini bildiren kararını açıklamıştır. Kimya - İş Sendikası da yetki için başvurmuş olduğundan ve üyelerin salt çoğunluğuna sahip bulunduğundan yetkinin Kimya - İş'e verilmesi gerekiyordu ve bu yolda Çalışma Bakanlığının 18.9.1972 gün ve 1066-1/3/8568 sayılı genelgesi vardı. Oysa Müdür Bey'in kararı şöyle idi : Bir işyeri için çağrıyı önce hangi sendika yaparsa, bu çağrıyı nazara alarak tetkikat yaparım. Başka bir sendika tarafından bu işyeri için daha sonra çağrı yapılsa bile bunu nazarı dikkate almam. Ben Bakanlık genelgesini de tanımam! Şimdi Petrol - İş Sendikasının neden hiç üyesi olmadan yetki için başvurduğu anlaşılıyordu.

Üçüncü Perde: Gelsin Sahte Fişler

Kimya - İş Sendikası yeniden Bölge Çalışma Müdürlüğüne baş vurmak, yeniden gazeteye ilan vermek ve aynı işkolundaki sendikalara yeniden bildiride bulunmak zorunda kalmıştı. Kimya - İş Sendika'sının bu ikinci başvurmasına karşılık Petrol - İş Sendikası 17.5.1973 tarihinde itirazda bulunmuştur. Bu itiraz ile ilgili kararını Bölge Müdürü 3 işgünü içinde vermesi gerekirken kararını geciktirerek 29.5.1973 tarihinde vermiş ve Petrol - İş Sendikası, işkolundaki sendikaların ismini istemediği, Kimya-İş'e bildiride bulunmadığı, gazeteye ilan vermediği ve toplu sözleşme yetkisi isteğinde bulunmadığı halde toplu sözleşme yetkisini Petrol - İş Sendikasına verdiğini bildirmiştir.

Bir sendika yetki isteğinde bu-

lunduğu zaman ikinci bir sendika nın yetki isteğini nazarı dikkata alamıyacağını söyleyen Müdür Bey, Petrol-İş'e yetki vermekte hiç bir sakınca görmemiştir. Petrol - İş Sendikasının yetki isteğin de bulunmadığı, kanunun gösterdiği prosedürü hiç bir surette yerine getirmediği ve de sunmuş olduğu üye fişlerinin sahte imzalı fişler olduğu kendisine bildirildiği ve bu konuda Savcılığa başvurulmuş olduğunu bildiği halde.

Ne yazık ki, Bölge Çalışma Müdürlüğünün bu kararının iptali için Kimya - İş Sendikası tarafından Orhangazi Asliye Hukuk Mahkemesine yapılan itiraz, olayın en ufak bir şüpheye yer vermeyecek kadar açık olmasına ve tüm belgeler ortada bulunmasına rağmen, bu mahkeme tarafından gerekçesiz bir şekilde reddedilmiştir.

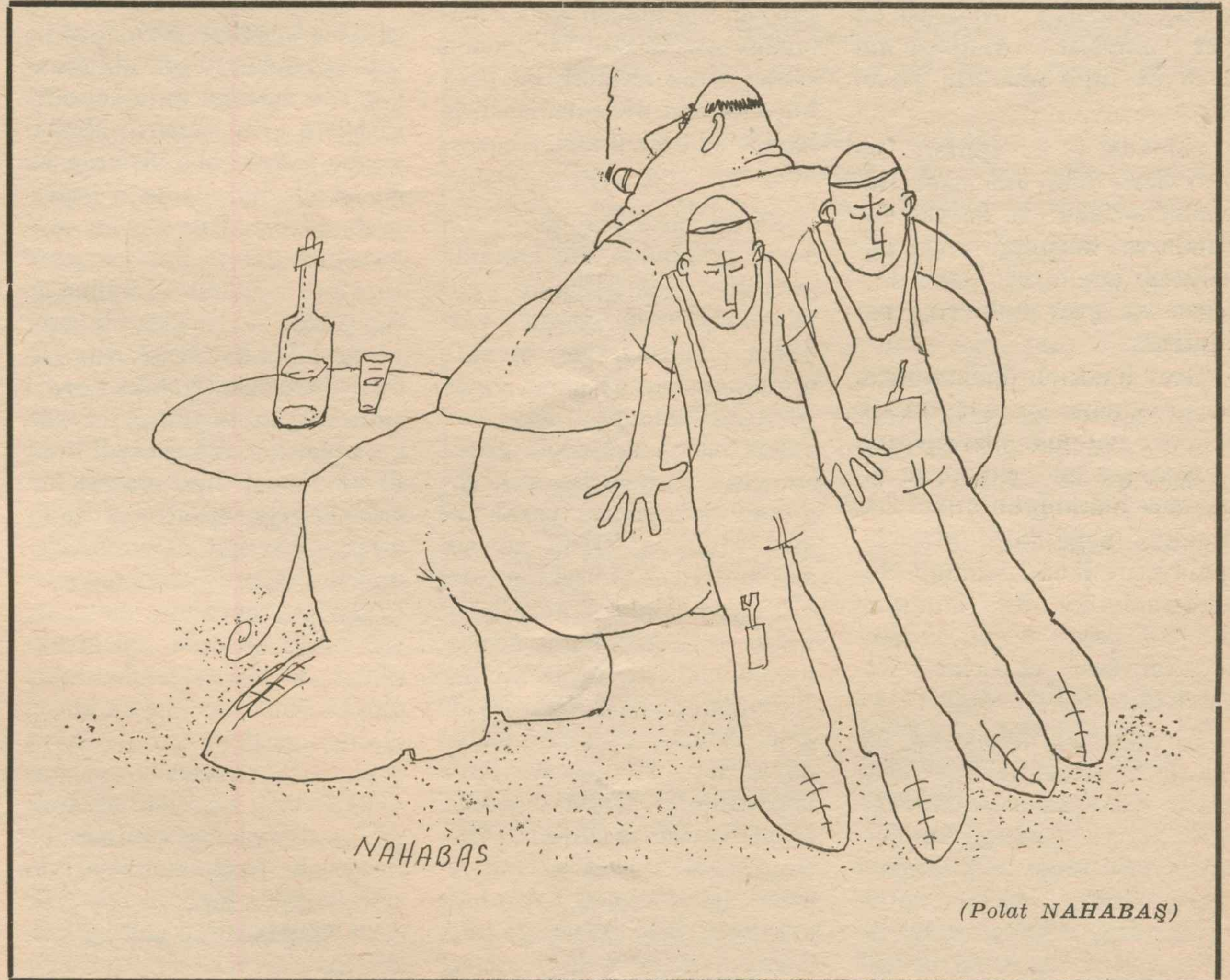
Kav işyerinde çalışan işçiler de tercihlerini açıkça bildirdikleri ve «Biz Kimya - İş Sendikası'nın üyesiyiz. Petrol - İş Sendikası'nın bizim adımıza imzalayacağı herhangi bir sözleşmeyi tanımıyoruz. Aidatımızın da Kimya - İş Sendikası'na kesilmesini istiyoruz» diye teker teker noterden işverene ihtarname çektikleri halde yetki sorununun böyle sonuçlanmış olması çok dikkati çekicidir.

AP'li Orhangazi Belediye Başkanı'nın da baş rol oynadığı bu oyunla ilgili olarak bir işveren yetkilisinin söylediği şu sözler üzerinde de durmak gerekir: «Olaylar bizi aştı. Bu iş büyüdü. Yukarılarda karar veriliyor bu konuda!»

Bu arada, işveren Kimya-İş'e üye şu beş işçinin de işine son vermiştir: Durcan Koçak, Hüseyin Arı, Seyfettin Kayan, Celil Doruklu ve Eşref Varol. Bu işçilerin bütün günahı Kimya-İş Sendikası'na üye olmaktır. Böylece de öbür işçilere göz dağı verilmek ve fazla ileri gitmeyin denmek istenmiştir.

Üç perdelik oyun şimdilik bitmişe benzemekte ise de: Kimya - İş Sendikası bunun üzerinde önemli durmaktadır ve Bursa Bölge Çalışma Müdürünün yasa dışı tutumu Çalışma Bakanlığına duyurulmuş, sahte fişler konusu Savcılığa götürülmüş ve ayrıca konunun Büyük Millet Meclisi'ne getirilmesi için girişimlerde de bulunulmuştur.

Toplu sözleşme yetkisinin tanınması ile ilgili yasal prosedürün nasıl sakat olduğu yukarıdaki olaydan da anlaşılmakta ve yetki konusunda tek çıkar yolun «referandum», yani «gizli oy-açık sayım» yöntemi ile doğrudan doğruya işçilerin oyuna başvurulmak olduğu bir kez daha meydana çıkmaktadır.

(Polat NAHABAŞ)

Grev hakkı da kısıtlanıyor

İşçilerin grev hakkı toplu pazarlık özgürlüğünün başlıca güvencesidir. Grev hakkının bulunmadığı ya da kısıtlandığı bir yerde toplu pazarlık özgürlüğünden söz edilemez.

Türkiye'de grev hakkı doğ rudan doğruya Anayasa'da yer almıştır. Anayasa'nın grev ile ilgili maddesi şöyledir :

«Madde 47 .. İşçiler, işverenlerle olan münasebetlerinde, iktisadî ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler.

Grev hakkının kullanılması ve istisnaları ve işverenlerin hakları kanunla düzenlenir.»

Anayasa'nın yukarıya aldığımız hükmünün ikinci fıkrasında belirtildiği gibi, işçinin grev hakkı kanunla düzenlenmiştir. Bu kanunun adı 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'dur.

Aslında bazı ülkelerde, işçilerin de ısrarı ile, grev hakkının Anayasalarda öngörülmesi yeterli sayılmış, bu hakkın ayrıca kanunla düzenlenmesine gidilmemiştir (İtalya'da olduğu gibi). Bazı ülkelerde ise, grev özgürlüğü bir hak olarak Anayasalara bile geçirilmemiş olduğu halde, tam bir özgürlük içinde ve kısıtlanmadan uygulanmaktadır (Hollanda'da olduğu gibi).

Doğaldır ki, grev özgürlüğünün bir hak olarak Anayasalarda yer alması işçiler açısından çok önemli bir güvencedir. Buna karşılık bu hakkın kanunla düzenlenmesi de işçiler için bir o kadar zararlıdır.

Bunun bir örneği bizim 275 sayılı kanundur. Bu kanunla getirilen kısıtlamalar yüzünden grev hakkının yardımcı unsurları ile birlikte uygulanmasının henüz gerçekleştirilememiş olduğuna, uygar batı ülkelerinde görülen grev türlerinden pek çoğunun ülkemizde yasaklanmış olduğuna DİSK sık sık değinmiştir. Gerçekten de, 275 sayılı kanuna göre grev hakkı belli bir toplu sözleşme dönemi için ancak bir kez kullanılabilmekte, ülkemizde grev hakkının kullanılması böyle dar bir çerçeve içine hapsedilmiş bulunmaktadır. Oysa, batıda sendikalar ekonomik isteklerinin gerçekleşmesi için, ani ve aralıklı grevlere başvurdukları gibi, uzun zamandan beri genel grev hakkını da kullanmaktadırlar.

Grev deyince bir güç denemesi söz konusudur ve bu deneme taraflardan biri yenilene ya da taraflar yeniden bir araya gelerek anlaşana kadar sürer. Çeşitli işlerde ve işkollarındaki ücretler ve çalışma koşulları birbirleri ile çok yakından ilgili olduğundan, bir işte ya da işkolunda girişilen grev başarılı olmazsa, bu durum öbür işlerde ya da işkollarında çalışan işçileri de etkiler. Bunun için «dayanışma grevi» denilen grev türünün önemi büyüktür. Gerçekten de, başka bir grevi, özellikle kendi işlerine yakın bir işkolundaki grevi destekleyen işçiler, aslında grevciler kadar kendi «iktisadî ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla» hareket ediyorlar demektir. Grev hakkı deyince işçilerin silahsız - saldırısız, her türlü biçimde işi bırakmaları hakkı anlaşılmalıdır. Büyük bir dayanışma grevi olan genel grev için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

275 sayılı kanunun getirdiği kısıtlamaların yanısıra bu kanunun bazı maddelerinin uygulanışı biçimleriyle de yeni kısıtlamalar ortaya çıkmıştır.

275 sayılı Kanunun grevin geçici olarak durdurulmasıyla ilgili maddesi bunun bir örneğidir. Bu madde şöyle demektedir :

«Madde 21-1. Karar verilmiş veya başlamış olan kanuni bir grev veya lokavt, memleket sağlığını veya millî güvenliği bozucu nitelikte ise Bakanlar Kurulu, bu uyuşmazlıkta, grev veya lokavtı bir kararname ile en çok otuz gün süre ile geciktirebilir.» Gelmiş geçmiş iktidarların, «memleket sağlığını veya millî güvenliği bozucu «nitelik taşımakla uzaktan ve yakından hiç bir ilgisi bulunmayan grevleri geciktiren sayısız kararları olmuş ve bunları bir kısmı ise Danıştay tarafından iptal edilmiştir.

Başka bir örnek de aynı kanunun 20. maddesinin aşağıdaki bendi bakımından gösterilebilir:

«13. Sıkıyönetimin uygulandığı bölgelerde, sıkıyönetim komutanlığı, grev ve lokavt yetkilerinin kullanılmasını süreli veya süresiz olarak askıda bırakabilir veya izne bağlayabilir.»

Ankara sıkıyönetim bölgesinde halâ greve müsaade edilmemektedir.

Grevsiz işçi-işveren ilişkisi etkisiz ve genellikle işverenden yana ağırlık taşıyan bir ilişkidir. Bu ilişki sonunda grev hakkı yoksa işçilerin «iktisadî ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla» (hele pahalılığın kol gezdiği günümüzde) yapabilecekleri hemen hiç bir şey yok demektir, hatta toplu sözleşme bile. (Bu konudaki bir örnek ayrı sütunlarda verilmiştir.)

Yine başka bir örneği aynı kanunun 20. maddesinin aşağıdaki başka bir bendi ile ilgili olarak son zamanlarda Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca verilen bir karar bakımından gösterebiliriz :

«10. 19'uncu maddenin 2-nci bendi hükümleri (işverenin toplu sözleşmeye aykırı davranması hali - yazarın notu) saklı kalmak kaydiyle, toplu iş sözleşmesi süresi içinde; grev veya lokavt yapılamaz.»

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, «bir işyerinde işyeri seviyesinde toplu iş sözleşmesi yürürlükte bulunduğu devre içinde, aynı işçi kuru-

ANKARA BASIM SANAYİİ İŞVERENLERİ SENDİKASI GREV YASAĞINI SİPER ALDI

Grev yasağının hüküm sürdüğü Ankara'da, DİSK üyesi Basın-İş Sendikası Ankara Şubesi Türkiye Basım Sanayii İşverenleri Sendikası ile toplu sözleşme görüşmelerine başlamıştır. Basın-İş'e üye olan işçilerin işverenlerinin üyesi bulunan işyerleri şunlardır:

Türk Tarih Kurumu Basımevi,
T.C. Ziraat Bankası Matbaası,
Anadolu Basımevi,
Baylan Basımevi,
Bilgi Basımevi,
Gürsoy Matbaası,
Üçer Ofset Basımevi.

Bu işyerlerinde DİSK üyesi 480 işçi çalışmaktadır. DİSK ve üye örgütlerinin en büyük özelliklerinden birisi, toplu sözleşmelerde ve grev kararlarında işçilerin söz ve karar sahibi olmasıdır. Yani DİSK üyesi sendika yöneticileri, bir işyeri ile sözleşme yaparken üyelerle ve onları temsilen sendikanın işyeri temsilcileriyle daimi ilişki içindedir ve temsilciler, müzakerelerin her safhasında görüşmelerin gidişini izleyebilme hakkına sahiptir. Sendika yetkilileri kapalı kapılar ardında, işçilerden habersiz, onların onayını almadan hiç bir sözleşmeye imza koyamazlar.

İşte DİSK üyesi Basın-İş sendikası Ankara Şubesi de aynı tutum içinde, sekiz işyeri işverenini de temsil eden İşveren Sendikası (kısaca Bas-San) ile müzakerelere oturmuştur. İstekler açıklanmış, müzakere dönemine geçilirken Bas-San temsilcileri «fazla sayıda temsilci ile yapılacak görüşmelerin çeşitli sakıncalar doğuracağını, bu bakımdan İşveren Sendikası olarak görüşmeleri, işçi sendikasının yetkili temsilcileri ile yapmak konusunda kararlı olacaklarını» bildirmişlerdir.

Bu, DİSK ilkelerine karşı çıkıştır ve konuyu daha başlangıçta olumsuzluğa götürme isteğidir. Bu karar karşısında Basın-İş müzakerelere devam etmeyeceğini bildirmiş ve Uyuşmazlık Tutanağı tutmuştur.

Grev yasağının varlığı, işte böylece toplu sözleşme yapma hakkını da ortadan kaldırmaktadır.

EMFA'DA GREV

DISK üyesi Maden - Iş Sendikası Topkapı'daki EMFA Elektrik Malzemeleri Fabrikasında, işverenin toplu sözleşme görüşmelerine katılmaması üzerine 27 haziran 1973 tarihinde greve başladı. Yukarıda grevci işçilerden bir grup görülüyor.

luşunun yeniden yapmak istediği işkolu seviyesindeki toplu iş sözleşmesi teşebbüsünün akim kaldığı nedeniyle, aldığı grev kararı kanuna aykırıdır» biçiminde özetlenen bir karar almıştır (E. No.1970/9-460, K.No.195, 14. 3. 1973).

İlk bakışta bu yerinde bir karar gibi görülebilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na bozulması isteğiyle gönderilen Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi'nin, «Bir işyerinde hem işkolu, hem de işyeri esasına göre iki ayrı toplu iş sözleşmesi yapılmasını engelleyen bir hüküm 275 sayılı Yasada yer almış değildir,» diye özetleyebileceğimiz kararının da yerinde olmadığını bir an için kabul etsek bile, ortaya şöyle bir durumun çıkması pek olağandır: Bir sendika bir kaç işyeri için işkolu seviyesinde bir sözleşme imzalamıştır. İşkolu seviyesindeki sözleşmeler nitelikleri gereği normatif (genel hükümler getirici) olduklarından, sözleşmeyi imzalayan sendikanın ya da başka bir sendikanın, işkolu seviyesindeki sözleşmenin kapsamına giren A işyerinde, o işyerinin özgül koşullarına göre yeni hak ve çıkarlar sağlayan işyeri düzeyinde bir sözleşme yapmak istemesi 275 sayılı kanunun sistematiğinin sonucudur. O zaman karşımıza Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bu kararı ile çıkılacak ve aynı gerekçe ile «bir işyerinde işkolu seviyesinde toplu iş sözleşmesi bulunduğu sürece aynı işyerinde işyeri seviyesindeki toplu iş sözleşmesi teşebbüsünün akim kaldığı nedeniyle, alınan grev kararı kanuna aykırıdır» denecektir.

O zaman da grev hakkının yeni ve çok zararlı bir kısıtlanması daha ortaya çıkmış olacaktır.

Grev hakkına yeni kısıtlamalar getireceğimize grev hakkını hali hazır kısıtlamalardan arındırmaya bakmak daha demokratik bir iş olur.

İzlenen ekonomi politikası ile Türkiye kalkınamaz

Geçen sayımızda belirtmiştik: Hayat Pahalılığı Kol Geziyor! Bu kez de gördük ki, izlenen ekonomik politika değişmedikçe, ne Erim, ne Melen, ne de Naim Talu fiyat artışlarını durduramayacak ve işçiler gibi pek çok dar ve sabit gelirli de bu fiyat artışları karşısında çok daha müşkül durumlara düşecek. Zaten Başbakan Naim Talu da fiyatların artışının devam edeceğini, ancak artış miktarının % 8-10 arasında kalacağını söyledi. Fiyatların artışını önlemek için de Ticaret Bakanlığı bir komite kurdu. Oysa Ticaret Bakanlığının kurmaya karar verdiği Komite bir sürü işler yapacak ama fiyatların uzay gemisi hızıyla yükselmesini önleyemeyecek.

Fiat İstikrarı Koordinasyon Komitesi şu işlere bakacak :

1 — 5 Yıllık Kalkınma Plânının 1973 yılı İcra Plânıyla ilgili Fiyat, Ticaret ve Destekleme Politikası bölümündeki tedbirlerle uğraşacak,

2 — 12.4.1973 gün ve 7/6276 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ticaret Bakanlığına verilen iç piyasada fiyat istikrarı sağlama görevlerini yerine getirecek,

3 — Ticaret Bakanlığına bu iki maddedeki görevlerle ilgili önerilerde bulunacak,

4 — Ticaret Bakanlığı Daire Müdürleri ve Bakanlık müşavirleri bir araya gelip Ticaret Bakanlığı Müsteşarı da vakip bulup toplantıya başkanlık edebilirse Fiyat istikrarı Koordinasyon Komitesi fiyatlarla ilgili Bakanlık politikasına uygun görüşleri dile getirecek.

KOMİTENİN GÖZETECEĞİ İLKE

Komite bunları yaparken şu temel ilkeyi gözetecek: Kalkınma, ne hürriyetlerden fedakârlık edilerek yapılır, ne de kalkınma hürriyetler için ihmal edilir.

Bu Komite çalışadursun, fiyat artışları bizzat bu işin sorumluları arasında bulunan çevrelerce de eleştirilir olmuştur. Nite-

İŞÇİ ÜCRET DÜZEYİ BESLENME İÇİN YETERSİZ!

Çeşitli kamu kuruluşlarınca yapılan araştırmalar, Türkiyedeki ücret düzeyinin işçilerin beslenmesi için gerekli olanın çok altında kaldığını göstermektedir. Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın Karadeniz Bölgesi'nden Almanya'ya giden kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmasına göre, Karadenizli kadınlarda kan proteinlerinin az olduğu ve kansızlığın sık sık görüldüğü tespit edilmiştir: «Bu durumun sebebi araştırıldığında belirtilen şahısların ayda bir veya iki defa et tükettikleri öğrenilmiştir.»

Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın aynı yayınında, Ankara ve çevresinde çalışan yol işçilerinin beslenme koşulları hakkında şöyle deniliyor: «Yol işçilerinin beslenmeleri konusunda yapılan tespit araştırmasına göre, Ankara ve civarında çalışmakta olan yol işçilerinin karınlarını bazlama, bulgur ve ekmekle doyurdukları, bu yüzden hastalanma oranlarının arttığı ve mevcut ücretlerin olması gereken asgari ücretin dörtte biri kadar bulunduğu anlaşılmıştır.»

Hıfzıssıhha Okulu'nun Ankara'daki işçi aileleri üzerinde yaptığı bir araştırma ise işçilerin genellikle yetersiz bir beslenme içinde olduklarını göstermiştir. Okulun araştırmasına göre uluslararası standartlara uygun olarak «iyi» kalori alan işçilerin oranı ancak % 15'tir.

kım İzmir Ticaret Odası Başkanının açıkladığına göre, bazı tekelci sermayeciler az üretim ve yüksek fiyat politikasını uygulamaktadırlar. Ayrıca şu görüş öne sürülmüştür: fiyat artışları ülkede ekonomik tıkanıklıklara ve sosyal çalkantılara sebep olmaktadır.

Devlet Plânlama Teşkilâtı da fiyat artışının arttığını saptamış ve önümüzdeki dönemde kâğıt, basın, kimya, plastik ve toprak ürünleri işkollarındaki fiyat artışlarının bu seviyede kalacağını ve diğer sanayi kesimi ürünlerinde ise fiyat artışı beklendiğini belirtmiştir.

PAHALILIK DEĞİL YAĞMA

Olayların böyle gelişmesine karşılık sermaye çevrelerinin çıkarlarını savunma durumunda olan basında gerçekten ilginç yazılar çıkmaktadır. 18 Haziran 1973 tarihli Son Havadis gazetesinin yazarlarından Fatin Fuad, «Bu hal pahalılık değil yağmadır» başlığı altında bakın neler diyor:

«Hele fakir fukara gıdası pirincin son iki yılda üç buçuk liradan ondört liraya fırlayışı, kuru fasulyenin, kendini nimetten sayıp, yedi buçuk liraya sıçrayışı göz karartıcı, baş döndürücü, akıl durdurucu facialardandır ...Oynanan iğrenç oyunların gizli kapaklı tarafı da yoktur. Vatandaşın kanını, iliğini sömüren saldırı hareketi, görülmemiş, duyulmamış bir cüret ve küstahlıkla vitrinlerde, etiketlerde devlete meydan okur, devlet otoritesine dil çıkartır hâle gelmiştir.

«Bugün «pahalılık var!» deniliyor.. Ben tereddütsüz iddia ederim ki, yalandır, yoktur. Bu pahalılık değildir. Piyasa biraz insaflı, biraz namuslu kâra razı olduğu veya... kontrollerin azim ve sebatla yürütüldüğü gün fiyatların nasıl birdenbire en az % 50 nispetinde düştüğü hayretler içinde görülecektir.»

İNSAFIN O YERDE NAMI VAR MI?

Hayat pahalılığının biraz insaf ile, biraz namus ile karışık kontrollerle önlenmesi söz konusu olamaz çünkü öbür sosyal ve ekonomik olgular gibi, hayat pahalılığının ekonomik nedenleri ve koşulları vardır. Bunların kaynağına inilmedikçe ve bunlar ortadan kaldırılmadıkça hayat pahalılığı da yok edilemez, azaltılamaz ve enflasyon tırmanır gider.

Bu arada büyük sermaye de başka telden çalıyor. Kısa bir süre önce, büyük sermayenin en güçlü kesimlerinden olan Egeli sanayiciler Başbakana bir muhtıra verdiler ve sendikal hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını istediler. Işçilere karşı cezai tedbirlerin arttırılmasını ve yenilerinin getirilmesini önerdiler. Büyük sermaye Cumhuriyetin 50. yıldönümünde gerekli sermaye birikimini istedikleri gibi sağlayamamanın tedirginliği içinde bu kez umutlarını sendikaların seslerinin kısılmasına bağladılar.

Bunda başarılı olamayacakları kesindir. Kaldı ki ekonomik hayattaki çıkmazdan kurtulmanın gerçek yolu vardır. Uzmanlara göre; Enflasyonist eğilimin ekonomimizi olumsuz yönden etkilediğinin Devlet Plânlama Örgütünce de kabul edildiği (Cumhuriyet, 19 Haziran 1973, s. 1) günümüzde, sayın Başbakan'ın «ekonomik alanda tek endişe veren şeyin pahalılık olduğu, bunun ötesinde» Türkiye'de büyük bir kalkınma hızının süregittiği, endişe edilecek bir durum bulunmadığı yolundaki sözleri, ne yazık ki, gerçekleri yansıtmamaktadır.

«Fiyatlar aşırı yükseliyor ama, ekonomik gelişme halinde» demekle, «hastanın ateşi aşırı yükseliyor ama hastanızın durumu çok iyidir, endişe edecek bir şey yok» demek arasında bir fark görülmüyor.

Sonra Başbakanın, fiyat artışı ile pahalılık kelimelerini kullanış biçimi de eleştiriliyor. Her fiyat artışı bir gelir dağılımı bozulmasını gösterir. Gelir dağılımı bozulması ile fakir-fıkaranın geçimi dayanılmaz hal alınca, bu pahalılığın işareti olur. Pahalılık, fiyat yükselişlerinden ayrı olarak, ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının öbür maddelerin fiyatlarından hızla artmasını içerir. Bu duruma göre İktidar, fiyat yükselişlerini önleyeceğim diye düşük gelirliler zararına bir fiyat politikası izleyerek pahalılığı arttırmakta, yani fakirlerin geçim sıkıntısını katlanılmaz noktaya getirmektedir.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, hele büyük bir kamu kesiminin de bulunduğu göz önüne alınırsa, fiyat artışlarının asıl nedenini bulmak güçleşmez. Hatırlayalım: On iki yıldır demir-çelik, saç üretim kapasitesinde hemen hiç bir genişleme olmamıştır. Önemli enerji santralleri vaktinde bitirilmemiştir. Bu yüzden pahalı ve yetersiz enerji ile karşı karşıya kalınmıştır. Banka düzeninin bozukluğu yüzünden faizlerin % 90'ı israf edilmektedir. Meşrubat, tekstil, televizyon, otomobil dışında geliştirilecek başka endüstri yokmuş gibi bunlara öncelik tanınır. Işçi dövizleri karşılığında Türkiye'nin çok ihtiyacı olan mal ve hizmet yaratılmaz. Temel malların önemli bir biçimde arttırılması ihmal edilir, fakat tüketim endüstrisinin genişletilmesine önem verilir. Bunlar ve de benzeri uygulamalar karşısında, insanı şaşırtan bir bilgisizlik ya da umursamazlık ekonomi denizinin çalkantıları arasında fakir vatandaş boğulmaktan kurtulmak için çırpınıyor.

Bütün bunlar bir noktayı her geçen gün artan bir güçle vurgulamaktadır:

Türkiyenin halen seçilmiş olan kapitalist modelle kalkınması olanağı kalmamıştır. Anayasa'ya uygun olarak karma ekonomiye dayanan fakat Kapitalist olmayan yoldan ilerleyen bir model üzerinde durmak artık bir zorunluk haline gelmiştir,

SİNA PAMUKÇU

Sendika özgürlüğü üstüne

II

Bundan önceki yazımızda, Uluslararası Çalışma örgütünün, 20 yıl önce, örgüte üye ülkelerde sendika özgürlüğünün kısıtlanması ve ihlâli gibi durumları incelemek üzere bir «Sendika özgürlüğü Komitesi» kurmuş olduğunu ve bu Komite'nin yaptığı çalışmalar sonunda, 87 ve 98 sayılı (sendika özgürlüğü ile ilgili) uluslararası Sözleşmelerde öngörülen ölçüleri tamamlayan bir dizi ilkenin meydana gelmiş bulunduğunu belirtmiş ve söz konusu ölçülerin daha iyi tanımlanmasına yardımcı olan bu ilkeleri, bu sayımızda kamu hizmetlileri ve devlet memurları açısından ele alacağımızı söylemiştik.

Devlet memurları sendikalarının bazı sorunlarını ele almak üzere 1971 yılında Uluslararası Çalışma örgütü «Kamu Hizmeti Ortak Komitesi»ni toplantıya çağırmıştı. Bu komite kamu sektöründe emek-yönetim ilişkilerini ayrıntıları ile incelemişti. Toplantıda kamu görevlileri ile bunların işverenleri durumunda olan katlar arasındaki ilişkilerin hergün biraz daha işveren/hizmetli arasındaki bağıtsal ilişkiye doğru gittiğine işaret edilmiş ve bunun sonunda özel sektör iş ilişkilerinin ve yöntemlerinin kamu sektörüne uygulanması yoluna gidildiği üzerinde durulmuştu. Kamu hizmetlilerinin özel sektördeki hizmetliler gibi serbestçe kendi örgütlerini kurmaya ve kurulmuş bu gibi örgütlere katılmaya hakları olduğu ve bu konuda hiç bir sınırlamaya gidilmemesi gerektiği hususunda Ortak Komitede fikir birliğine varılmıştı 98 sayılı uluslararası Sözleşme'nin «Devletin idaresine katılan kamu görevlilerini «kapsam dışı tutan 6. maddesi konusunda Uzmanlar Komitesi şu görüşü belirtmiştir: «Burada esas itibari ile yapılacak ayırım bir yanda görevleri gereği bakanlıklarda ya da benzeri yerlerde, yani doğrudan doğruya Devletin idaresine katılan devlet memurları ve bir de bu çalışmaları destekleyici görevlerde bulunan daha alt kattaki yöneticilerle, öbür yanda Hükümette, kamu kuruluşlarında ve özerk kamu kurumlarında çalışanlar arasında yapılması gereken bir ayırımdır. «Şunu da hemen ekleyelim ki, bu gibi bazı devlet memurlarının 98 sayılı Sözleşmenin kapsamı dışında tutulmaları, onların birleşme özgürlüğü ilkelerine göre normal haklara sahip olmayacakları anlamına gelemez.

Toplu pazarlık sorununa gelince, Ortak Komite kamu hizmetlileri sendikaları ile bunlara işverenler arasında daimi istişare olması gerektiğine değinmiştir. Böyle bir istişare (danışma), hiç bir zaman, alınmış kararların kamu görevlilerinin örgütlerine bildirilmesi gibi dar anlamda kabul edilmemelidir. Her halü kârda bu gibi danışmalar, yasal meclisler ya da Hükümet bu konuda herhangi bir karar almadan yerine getirilmelidir. Danışma deyince bundan gerçek bir dialogun kurulması ve ciddi görüşmelere geçilmesi anlaşılmalıdır. Geçici ve gayri resmî düzenlemelerin yerini kurumlaştırılmış prosedürlerin ve sürekli bir sistemin alması şarttır. Son yılların gelişmeleri bir çok ülkede modası geçmiş danışma ya da görüşme yöntemlerine artık önem verilmemektedir.

Uyuşmazlıklara gelince, Komite, kamu sektöründe uyuşmazlıkların çözümlenmesiyle ilgili çok değişik yöntem ve sistemlerin bu-

lunduğunu kabul etmiştir. Kamu hizmetlilerinin bu gibi hallerde greve gitmeleri karşısında bazı hükümetlerce alınan tedbirleri eleştiren Komite, kamu hizmetinde meydana gelen grev hareketlerinin cezai ve idari tedbir ve yasaklarla cezalandırılacak kamusal rahatsızlıklar olarak görülmemesi gerektiğinde birleşti. Şuna da işaret edildi ki, grev hareketlerinin sert sınırlandırmalarla önlenmeyeye çalışılması halinde kamu sektöründeki iş ilişkilerinin ciddi bir radikalleştirme sürecine girmesi tehlikesi vardır.

Bazı ülkelerde, uyuşmazlık çıkması halinde, direkt eylem olarak yalnız greve baş vurulmamakta, siyasal baskı, kamunun desteğini kazanma, işi yavaşlatma, gösterilerde bulunma gibi yollara da gidilmektedir.

Ortak Komite tarafından kabul edilen bir karar tasarısında sendika özgürlüğü ile ilgili genel ilkelerin özel sektördeki işçiler gibi kamu sektöründeki hizmetlilere de uygulanması gerektiği belirtildi.

Gelelim Türkiye'ye. 27 Mayıs Anayasası'nın, Sendika Kurma hakkı ile ilgili 46. maddesi şöyle demekteydi :

«Çalışanlar ve işverenler, önceden izin almaksızın, sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler.

İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir.

Sendikalar ve sendika birliklerinin tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

Bu madde, 1488 sayılı Kanunla şöyle değiştirilmiştir :

«İşçiler ve işverenler, önceden izin almaksızın, sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler. Bu hakların kullanılışında, uygulanacak şekil ve usuller kanunda gösterilir. Kanun, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, milli güvenliğin, kamu düzeninin ve genel ahlâkın korunması maksadıyla sınırlar koyabilir.

Sendikalar ve sendika birliklerinin tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.»

Böylece «çalışanlar»ın, bu arada kamu hizmeti görevlilerinin sendika kurma hakları ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Türk Hükûmeti, üyesi bulunduğu Uluslararası Çalışma örgütü'ne, sendikalaşma özgürlüğü ile ilgili olarak verdiği yıllık raporda bunu şu sözlerle kabul etmekte, «Anayasa'nın 46 ve 119'uncu (memurların siyasî partilere ve sendikalara girememesiyle ilgili madde-yazarın notu) maddeleri Sözleşmenin 2 ve 9'uncu maddeleriyle tam uygunluk halinde değildir» ve Sözleşmeyi onaylamamaya neden olarak şunlar gösterilmektedir : «... bununla birlikte, Sözleşmenin onaylanmasının şimdilik imkânsız olduğu görülmektedir, fakat, sosyal ve kültürel koşullar gelişince, yasalardaki sınırlamaların yavaş yavaş kaldırılmasının mümkün olacağı sanılmaktadır.» (Bakınız: International Labour Conference, 58th Session, 1973-Report III, Part 2-Freedom of Association and Collective Bargaining Summary of Reports on Unratified Conventions, Article, 19 of the Constitution.)

Türk Hükümetinin 87 sayılı Sendika özgürlüğü uluslararası Sözleşmeyi onaylamamış olması bu Sözleşmenin gereklerini yerine getirmemesi için bir neden olamaz, çünkü yine Uluslararası Çalışma örgütü'nün ilgili organlarınca verilmiş bulunan bir ilke kararına göre, örgütün üyesi olmakla her Devlet bu örgütün Ana Tüzüğünün ve ilgili Sözleşmelerinin getirdiği demokratik hak ve özgürlükleri yurttaşlarına sağlamakla görevlidir.

Kamu hizmeti görevlilerinin ve memurların sendika kurma özgürlükleri demokratik hak ve özgürlüklerden ayrı tutulacak olursa o zaman, bir bütün olan demokrasi yamalı bohçaya döner.

Uluslararası Çalışma Konferansı toplandı

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından her yıl Haziran ayında İsviçre'nin Cenevre şehrinde düzenlenen ve bu örgüte üye devletlerin hükümet, işçi ve işveren delegelerinden oluşan Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 58'inci Oturumu sona ermiş bulunuyor.

Konferansın gündeminde şu maddelere yer verilmiştir :

I. Genel Müdürün raporu.

II. Program ve bütçe ile ilgili öneriler ve öbür malî sorunlar.

III. Sözleşmelerin ve Tavsiyelerin uygulanması ile ilgili haber ve raporlar.

IV. Asgari çalışma yaşı (ikinci görüşülmesi).

V. Doklara yükleme-boşaltma ile ilgili yeni yöntemlerin sosyal sonuçları (ikinci görüşülmesi).

VI. Ücretli eğitim izni (ilk görüşülmesi).

VII. Meslek kanserinin denetimi ve önlenmesi (ilk görüşülmesi).

ILO Yapısı ile ilgili Komite Raporu'nda, «Yapı ile ilgili sorun hakkında 1972 oturumunda gayri resmî görüşmeler yapılacak ve bu sorun resmen 1973 oturumunda incelenecek» dendiğine göre bu konu da bu oturum gündemine alınmıştı.

Ayrıca Konferansa, 1964 yılındaki Oturum'da kabul edilen Güney Afrika Cumhuriyeti'nin izlediği ırk ayırımı politikası ile ilgili Bildiri'nin uygulanması hakkında özel bir rapor sunulmuştur.

GENEL MÜDÜR'ÜN RAPORU

Bu raporun birinci bölümü şu konuya ayrılmıştı : çağımızda dünyada izlenen ekonomi politikalarının ILO'yu ilgilendirmesi, etkileri ve çağımızın ekonomi politik sorunlarının ILO'nun sosyal erekleri (hedefleri) açısından içerikleri. Raporda, ILO'nun bu sorunların çözümlenmesinde oynayabileceği rol ve bu ereklere erişilmesi için ulusal ve uluslararası ekonomik ve malî politikalarda gerekli olan yaklaşımlar üzerinde durulmuştur.

Raporun ikinci bölümünde ise, 1972 yılında ILO'nun yaptığı çalışmaların hesabı verilmiştir.

SÖZLEŞME ve TAVSİYELERİN UYGULANMASI

ILO Ana Tüzüğü'nün 23. maddesi, Genel Müdür'ün her yıl yapılan Konferans'a, Konferans tarafından şimdiye kadar kabul edilmiş bulunan Sözleşme ve Tavsiyelerin onaylanması ve onaylanmış bulunanların uygulanması için üye devletlerin ne gibi tedbirler aldıkları hakkında sundukları raporların bir özetini vermesini öngörmektedir.

Bu yıl Genel Müdür, 87 sayılı (Sendikalılaşma Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması) Sözleşmesi ve 98 sayılı (Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı) Sözleşmesi'nin onaylanması ve uygulanması hakkında üye devletlerden gelen bilgi ve raporları konu olarak almıştır.

87 sayılı Sözleşme hakkında Türk Hükümeti'nin verdiği raporda, bu Sözleşme'nin 2 ve 9. maddeleri ile Türkiye Anayasası'nın 46 ve 119. maddeleri arasında tam bir uygunluk bulunmadığı kabul edilmekte ve bu Sözleşme'nin henüz Türkiye tarafından onaylanmasının imkânsız olduğu belirilerek «sosyal ve kültürel koşullar geliştikçe, yasalardaki sınırlandırmaların zamanla kaldırılmasının mümkün» olacağının sanıldığı belirtilmektedir.

ASGARİ ÇALIŞMA YAŞI

Bu konu ilk kez geçen yılki Konferans'da görüşülmüştü. Bu kez ikinci görüşülmesi yapılan bu konu hakkında Konferans'ta bir uluslararası

Sözleşme ve Tavsiye kabul edilmiş bulunmaktadır.

ÜCRETLI EĞİTİM İZNİ

1965 yılında Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 49. Oturumu'nda kabul edilen bir karar tasarısı şu görüşü savunuyordu : İşyerindeki işlerini yerine getirebilmesi ve toplumun bir üyesi olarak kendine düşen sorumlulukları yüklenebilmesi için gerekli olduğu biçimde işçinin öğretim ve eğitimini arttırabilmesi onun çeşitli türden ücretli eğitim izni almasına bağlıdır. Bundan sonra çeşitli uluslararası konferans ve toplantılarda bu konu üzerinde durulmuş ve bu konuya karşı duyulan ilgi çok artmıştır.

Ücretli eğitim izni ile ilgili olarak Konferans'a iki rapor sunulmuş bulunuyordu. Söz alan delegeler bu konuyu hem genel olarak, hem de bazı özel açılardan (malî hükümler, iznin biçimi ve süresi gibi) ele aldılar.

Ücretli eğitim izni ile ilgili ikinci görüşme gelecek yıl yapılacak ve bu konuda bir Sözleşme ya da Tavsiye'nin kabul edilmesine çalışılacaktır.

MESLEK KANSERİNİN DENETİMİ ve ÖNLENMESİ

İşçilerin meslek kanseri tehlikesine karşı korunmaları sorunu geçmişte, hem ILO Yönetim Kurulu'nda, hem de 1967 yılında yapılan Konferans'ta ele alınmıştı. 1967 yılında kabul edilen bir karar tasarısı genel olarak meslek sağlığı ve meslek hastalıklarını ele aldıktan sonra, meslek kanserinin önlenmesi ve denetimi için alınması gereken özel tedbirler üzerinde duruyordu. Bu konunun Konferans gündemine alınması 1971 yılında ILO Yönetim Kurulu tarafından kararlaştırılmıştı.

Konferansta bu konuda hazırlanan (Meslek Kanserinin Denetimi ve Önlenmesi) konulu rapor okunmuştur. Raporda bir giriş bölümü, ulusal uygulamalar hakkında açıklama, muhtemel uluslararası düzenlemelerin nasıl olabileceği ile ilgili bir analiz ve bir de, 1972 yılında bu konuda yapılan bir uzmanlar toplantısı sonuçları bulunmaktaydı.

Konferansta kabul edilen uluslararası Sözleşme ve Tavsiyeler ile karar tasarıları hakkında gelecek sayılarımızda ayrıntılı bilgi vereceğiz.

ALMAN İŞÇİLERİNE GÖRE LOKAVT

1972 yılında Federal Almanya Cumhuriyetinde yapılan Parlamento seçimleri münasebetiyle Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu DGB'nin lokavtların yasaklanması ile ilgili olarak açıkladığı görüşüdür:

Sermayenin ekonomi ve toplumda egemen durumda oluşu işverenlerin, işçilerin isteklerine çeşitli yollardan karşı çıkmaları olanağını vermektedir. Bu egemen oluş karşısında bir dereceye kadar grev hakkı ile denge kurulabilmektedir. Yine de, bu güç dengesizliği kendini sürdürmekte ve hele lokavtlar yüzünden artmaktadır. Lokavtlar işçilerin yaşamalarını tehdit etmektedir. Ekonomik bakımdan güçlü olanın lokavta gitme hakkı ekonomik bakımdan güçsüz olanın grev yapma hakkı ile eşit tutulacak olursa bu, temel anayasal hukuka ters düşmekte ve sosyal refaha göre işleyen Devlet tarafından sağlanacak olandan uzaklaşılmış bulunmayı ifade etmektedir. Bunun için lokavtlar yasayla yasaklanmalıdır.

DEMİRCAN TÜRKDOĞAN

Avrupa Sosyal Konferansı hakkında bir eleştiri

Ortak Pazar ve İşçiler

DİSK, Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesine karşı olduğunu, nedenleriyle açıklamıştır. Bu konudaki tutumu değişmemiştir. Ancak, Türkiye'nin Ortak Pazar ile ilişki kurmuş olması da bir gerçek olduğuna göre, Ortak Pazar'a karşı olmak ile, Ortak Pazar içinde işçi sınıfının yararına bir sosyal siyasetin gerçekleştirilmesi uğrunda tüm sendikal örgütlerin çaba ve eylemlerinin koordine edilmesi çalışmalarında bulunmayı karıştırmamak gerekir.

Avrupa Devlet Başkanları arasında 1972 Ekim ayında yapılan zirve toplantısında 28-29 Haziran 1973 tarihlerinde bir Avrupa Sosyal Konferansı yapılması kararlaştırılmıştı.

Fransız İşçi Konfederasyonu tarafından bu konu ile ilgili olarak yayınlanan ve tamamı Fransız basını tarafından olduğu kadar uluslararası basın tarafından da yayınlanmış olan bu bildiriyi öneminden ötürü aynen alıyoruz.

1972 Ekim ayında toplanan, Avrupa Devletleri zirve konferansı tarafından kararlaştırılmış olan **Avrupa Sosyal Konferansı** 28-29 Haziranda toplanacaktır. Son bildirilerinde «sosyal sahada güçlü bir faaliyetin» gerekliliğine yer vermiş olmaları, kendiliğinden, AET'in 15 yıldan beri yürüttüğü sosyal siyasetinin başarısızlığının itirafı ve belgesi niteliğindedir.

Roma antlaşması, gerçekte, şunları öngörüyordu :

- **ekonomik ve sosyal gelişme,**
- **topluluğa üye ülkelerin işçilerinin hayat ve çalışma şartlarının düzeltilmesi,**
- **hayat seviyesinin süratle yükseltilmesi,**
- **çalışma şartları, ücretler ve iş konusunda milliyete dayalı tüm ayrımların ortadan kaldırılması,**
- **kadın ve erkek işçi ücretleri arasındaki bütün ayrımların yürürlükten kaldırılması.**

Bu hedefler, gerçekte, rafta kalmaya mahkûm olmuştur. Sosyal siyasetten yoksun oluşu, kuruluşundan beri Ortak Pazarı karakterize etmektedir. Ayrı ayrı kendi ülkelerinin ve sonuçta da dokuzlar Avrupasının ekonomik hayatına egemen olup, ona yön veren çok uluslu büyük şirketlerin siyasetlerinin gereği, Ortak Pazardan daha başka birşey beklenemezdi.

ORTAK PAZARIN AMACI

Ortak Pazarın ortaya çıkışının ve genişlemesinin tek amacı: mübadeleyi serbest bırakıp, belirli kamu finansman yolları bularak; uluslararası çapta, sermayenin ve üretimin merkezileşmesini hızlandırarak, tekelci büyük şirketler çıkarına geniş bir saha yaratmaktır. Aynı amaçla, Avrupa Topluluğunun tarım politikası ve Gümrük Birliği de **Avrupa pazarının**, egemen kapitalist zümrelerin çıkarları adına kullanılmasına katkıda bulunmuşlardır.

Ortak Pazarın varoluşundan bu yana geçen 15 yıl bu gerçeğe tanıktır. Avrupa'da ekonomik hayata; elektronik ve elektrik araçları, demir ve çelik endüstrisi, petro-kimya ve kimya, elektrik araçları gibi alanlarda faaliyet gösteren **çok uluslu 35 şirket** tamamen egemen durumdadır. Bunlar arasında, ayrıca, Amerikan finans

feodallerinin etkisi ağır basmakta; bu da, Avrupa Topluluğunun ABD'nin tekelci güçlerine bağımlılığını ortaya koymaktadır.

AMAÇ İŞÇİ ÇIKARLARINA KARŞI

Bu şirketlerin faaliyetleri, sadece Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) nin hudutları ile sınırlı değildir. İşçilerin çıkarlarını gözeten tüm ulusal ekonomik siyasetlerin terkinin öngörülmesi ve Avrupa'nın bütünleştirilmesinin empoze edilmesi çabası, salt bu şirketlerin çıkarlarına hizmet etmektedir.

1972 Ekim zirvesinin kapanış bildirisinin doğruladığı gibi; bölgesel farklılıkları gidermek, ulusal ve kamusal teşebbüslerin statülerini yeniden düzenlemek, çok uluslu merkezileşmeleri hâkim kılmak amacı ile, ve büyük kapitalist şirketlerin çıkarı için, «Topluluk meclisinde, aynı zamanda, bir **sanayi seksiyonuna»** da yer verilmesine çalışılmıştır.

Sık sık bir para krizinin ortaya çıkması devamlı bir olay haline gelmiştir: «Nixon Round» içindeki gelecek gümrük tarifeleri görüşmeleri ve kapitalist çelişkiler bu durumun daha da ağırlaşmasına yol açacaktır. Hatta, bunlar, tüm Devletler arasında, karşılıklı avantajlar temeli üzerine dayalı ve milli bağımsızlıklarına saygılı, uluslararası ekonomik işbirliği konusunda sağlıklı bir siyasetin doğuşunu da desteklemekten yana değildirler.

BÜYÜK SERMAYELER GÖZETILİYOR

Ortak Pazar tarafından ortaya konulmuş bulunan ekonomik büyüme tercihinin, esas itibariyle, büyük kapitalist feodallere yaradığı, AET'yi oluşturan çeşitli ülkelerin milyonlarca işçisinin hayat düzeyine, iş garantisine, çalışma şartlarına, ve kültürel gelişmesine tesir eden hiç bir yarar sağlamadığı, son onbeş yılın deneyi ile ispatlanmıştır.

Zirve konferansının, 1974 Ocak ayı için «atılgan» bir faaliyet programı kararlaştırırken, sosyal konulara mutad olmayan bir yer vermesini bu bağlam içinde değerlendirmek gerekir.

Bu konuda şu üç hedef çizilmiştir :

— **en iyi ve tam istihdamı sağlamak için koordineli bir politikayı geliştirmek,**

— **hayat ve çalışma şartlarını düzeltmek,**

— **işçilerin «yönetime katılmalarını» (participation) geliştirmek.**

Kamu oyunu «Avrupa» fikrine kazanmak yolunda çaba sarfedilirken, gerçekte, bütün bu niyetlerle tek bir amaca varılmak istenmektedir : O da; AET'nin ekonomik ve sosyal hayatına hakim olan güçlerin çıkarları adına, işgücü-piyasasını, geliştirilmeye muhtaç sanayi politikasının hedefleri gereğine göre düzenlemektir.

İŞÇİLER HAYALE KAPILMASIN

Fakat, işçiler hayale kapılmamalıdırlar. İleride açıklanacağı üzere, bu bölük pörçük ve mahdut tedbirler, ciddi bir sosyal siyasetin varlığına hiç bir zaman delil teşkil edemezler. Böyle tutarlı bir politikanın ortaya konulabilmesi; ilgili işçilerin ve örgütlerinin, kendi ülkelerinin gerçeklerine uygun ve Topluluk düzeyinde bir işbirliği içinde bulunan **ortaklaşa eylemlerine** bağlıdır. Bir çok Ortak Pazar ülkesinin hükümet ve işverenlerini belirli tavizler vermeğe mecbur bırakan sadece işçilerin ortak eylemidir.

Sosyal ihtilâfların bu denli yaygınlaşması; Batı Avrupanın değişik ülkelerinin sendika örgütlerinde de kendini duyuran, uzlaşmaz sınıf çelişkileri gerçeği ve bilincini yansıtır. Bir sosyal politikanın gerekliliği, uluslararası üyelik ayrımı gözetmeksizin, bu örgütlerin tümü için ortaklaşa bir niteliğe bürünmüştür. Bu yoldaki gelişme, bütünüyle yada kısmi bir eylem-işbirliği içinde, sendikal örgütlerin Avrupa seviyesinde zorunlu bir ortak cephe oluşturmaları ile hayatiyet kazanabilir. Bu eylem birliği Avrupa Ekonomik Topluluğunun değişik merhalelerinin içine kadar uzanmalıdır.

Ancak bu şartlarla, Topluluk seviyesinde, sosyal bir politikanın değişik yönleri empoze edilebilir. Fransız İşçi Konfederasyonu bunun Avrupa sendikal örgütleri tarafından gerçekleştirilebileceği kanısındadır.

ÖNERİLER

1) Hayat ve Çalışma düzeyi

Aktif satınalma gücünün yükseltilmesi, emeklilik ve emeklilik garantisinin sağlanması, fiat artışlarına karşı mücadele, sabit ücretler üzerindeki artan malî külfetlerin azaltılması, her grup (genç, kadın, yabancı, memur ve mühendisler) işçinin bütününün ve Topluluğa dahil ülke sendikal örgütlerinin aslî görevidir.

Bu isteklere şunları da eklemek gerekir :

a) 1975-80 yılları arasında doğacak milyonları kapsayacak olan istihdam baskısının getireceği bölgeler ve sektörler arası eşitsizliği giderici ve sanayi sektör ve bölge seviyesinde bun-

ların eşitliğini sağlayıcı daha iyi ve tam istihdamı gerçekleştirmek,

b) İstihdam şartlarını yeniden düzenlemek,

c) çalışma süresini giderek kısaltmak, erkek ve kadın emeklilik yaşını indirmek,

d) çalışma süresi boyunca hiç bir ücret kaybına uğramaksızın işçinin mesleki formasyon ve gelişmesi tedbirlerini almak.

İstihdam, formasyon ve mesleki gelişme konusunda, Avrupa Sosyal Fonu, Avrupa Yöneltme Fonu ve Tarım Garanti Fonu kaynaklarının, işçilerin yararına somut menfaatler için ek finansman aracı olarak kullanılmaları gerekir.

Bu taleplerin bir çoğu için, Avrupa seviyesinde işverenlerle pazarlık sureti ile uyuşma sağlanabilir. Bu anlaşmalarda şu hususlar önemle göz önünde tutulmalıdır :

— **ulusal konumlar,**

— **işçi eylemleri sonucu daha önceden elde edilmiş haklar,**

— **sendikal örgütlerin kendi ülkelerinde, ulusal, yerel, sektörel ve girişimsel planları üzerinde pazarlık hakkını zedelememek.**

Meslek ve sanayi kollarında bir Uzlaştırma komisyonunun teşkili, benzeri sınırlı anlaşmaları kolaylaştıracaktır.

ÇALIŞMA YÜKÜNÜ HAFİFLETMEK

2) Çalışma ve Hayat Şartları

Günümüzde, tekelci üretim şekli, ekonomik hayatın bir çok sektöründe çalışmayı aşırı bir bölünmeye götürdü. Bu beraberinde, kalitenin düşmesini, çalışma temposunun yükselmesini, fiziksel ve sinirsel yönden sağlığın bozulmasını, ve işçiler arasında göze batan bir ayrım temayülünün belirmesini getirdi.

Avrupada bu durumda milyonlarca işçi vardır. Onlar için, aşağıda belirtilen hususlarda, Avrupa sendika örgütlerinin, özellikle, bir an önce birleşmeleri gerekir :

— **çalışma yükünü hafifletmek ve özellikle ücretli izin süresini artırmak,**

— **kalifiyeliği yeniden değerlendirmek ve ayırımsız bütün işçilere mesleki bir yükselme imkânı vermek,**

— **bütün ücret ayırımlarını bertaraf etmek ve tüm kategoriler için (kadın, çocuk, göçmen) eşit haklar sağlamak,**

3) Katılma

Deneyler göstermiştir ki, Devletlerin ve işverenlerin sendikal örgütlere tanıdığı **katılma'dan** amacı; onları, tekelci zümrelerin ekonomik büyüme hedeflerinin gerçekleştirilmesine sürüklemek ve bunu da salt kendi çıkarları için ve sınıfsal hıyanete götürücü bir tarzda gerçekleştirmektir.

AVRUPA SENDİKACILIĞININ YARINI

Gerçekte doğru olan, ortaklaşa sendikal eylemin Avrupa seviyesinde aşağıdaki şekilde gelişmesidir.

a) her düzeyde sendikal hakların özgür bir biçimde kullanımı için daha iyi garantilerin sağlanması, ve bunun sendika üyelerine demokratik bir hayat garanti edebilecek tarzda yaygınlaştırılıp, işçilere isteklerini gerçekleştirecek araç ve çözümler konusunda mücadele ve karar verme olanağının tanınması,

Bu sağlanan garantilere ve geliştirilen sendikal özgürlüklere eylemlerde, fikirlerin serbestce yayılmasında, sendikal basında, afiş ve benzerlerinde, genel birlik ve sendika konseylerinde içerik kazandırılması,

b) AET içindeki sendikal örgütlerde yer alan değişik statüdeki üyelerin durumlarını, temsil edilişlerinin ve sıfatlarının güçlendirilmesi.

SENDİKAL İŞBİRLİĞİ ZORUNLUĞU

Dokuzlar Avrupasında bir sosyal siyasetin zarureti, işçilerin tüm sendikal örgütlerin ortak bir tasasıdır. Onların çaba ve eylemlerini bu temel üzerinde koordine etmeleri mümkündür.

AET'nin ekonomik ve demokratik geleceği hususundaki farklı anlayışlara rağmen, bütün bu ortak istekler konusundaki uyumlu bir hareket, Ortak Pazar ülkesi işçilerinin menfaatlerine en uygun bir sosyal siyaseti Avrupa'da ekonomik hayata egemen tekelci güçlere kabul ettirebilir.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonunun son tüzüğünden önceki tartışmalarda görüldüğü gibi, bazı konfederasyonlarca, ayrımsız bir sendikal işbirliğinin gerçekleştirilmesi için oldukça önemli bir çaba harcanmıştır. Hâlâ mevcut engellerin ortadan kaldırılması ve dokuzlar Avrupasının sendikal gerçeklerinin tanınması için tartışma sürdürülmektedir.

AET üyesi işçilerin menfaatlerini temin için, çok uluslu şirket ve tekellerin ablukası göz önünde tutulduğunda, ulusal ve uluslararası seviyede sendikal örgütlerin birlik ve eyleminden başka çıkar bir yol yoktur.

Halka açık şirketler efsanesi

Anayasamızın Sosyal Devlet ilkesini getirmesinden sonra, sosyal olmayan ve sömürüye da yanan politikalar ve bunların yürütücüleri halk ve basın tarafından ağır bir biçimde eleştirilerek suçlandılar.

Sömürücülere karşı, bilime, istatistik bilgilerine ve deneylere dayanılarak 10 yıl kadar sürdürülen bu eleştiriler karşısında özel sektör kendini savunamayacak kadar büyük manevi bir çöküntü altına girmişti.

Son yıllarda ise, özel sektör kendine çeki düzen vermek, kendini sempatik göstermek isteyen bir politika izlemeye başlamıştır. İlk iş olarak ta, adını değiştirerek, Hür Teşebbüs olmuştur.

Hür Teşebbüs hemen devlete başvurmuş ve yardım görmesi gerektiğini söylemiştir. Özel yatırımlar için teşvik tedbirleri alınması, faizsiz krediler verilmesi, geniş gümrük indirimleri ile korunması gibi.

Bu arada Hür Teşebbüs, halkla bütünleşmek istediği, zaten kendisinin de halktan farklı olmadığı görüşünü de yaymaya ve buna halkı inandırmaya önem vermiştir; giderek, halkın hür teşebbüslerini değerlendireceğini, halkın hizmetinde olan şirketler kuracağını propaganda etmeye başlamıştır. Bütün bunların sonunda halkı inandırdığını sanan Hür Teşebbüs yeni bir üslupla konuşmaya başlamıştır.

YENİ BİR SESLENİŞ

İstanbul Sanayi Odası Başkanı sayın Ertuğrul Soysal:

«Elindeki küçük sermayesini verecek adama, bunun çarçur edilmeyeceğinin güvenini aşılamak lâzım» diyor. (1)

«Elbette lâzım. Işte ben diyorum ki, işin içinde ben varım, bana güveniyorsan hisse senedi al» diye cevap veriyor sayın Vehbi Koç. (2)

«Böylece kalkınma hamlemize halkın daha aktif bir şekilde iştiraki ve kalkınma nimetlerinin halk kitlelerine yaygınlaştırılması sağlanmış olacaktır» diye ekliyor sayın Başbakan Naim Talu. (3)

Cumhuriyetin ellinci yılında eldeki sermayelerin yetmezliğinin, hızla büyük sermayeler biriktirmenin olanaksızlığının anlaşılması üzerine, bu kez de bu yola başvuruluyor.

Bu konuyu Türkiye açısından ele almadan önce, Türkiye'nin ötesinde, dünyada olup bitenlere bakışlarımızı çevirmeliyiz. El bette Türkiye'yi dünyadan soyutlayamayız ve Türkiye'nin koşullarını dünyada olup bitenler içinde değerlendirmemiz gerekir.

İŞVEREN TAKTİKLERİ

İşçi sınıfının bilincini etkilemek için sermayeci sınıflar eskiden beri çeşitli yollara baş vurmuşlardır. Başlarda, patronlarla işçiler arasında bir fark olmadığı görüşünü öne atmışlardır. İşçi gibi sermaye sahibi de «alnının teri» ile çalışmıyor muydu? Yatırdığı sermayeden kâr sağlamak için az mı ter döküyordu? Eline geçen de bu «özel teşebbüsünün» karşılığından başka bir şey değildi.

Günümüzde kapitalistler kendilerinin de işçi olduğunu kanıtlamaktan artık vazgeçmişlerdir. Şimdi ise, işçinin kapitalist olabileceğini göstermeye çalışmaktadırlar. Bunu yapmak için de mülkiyet kavramını kendilerine özgün bir biçimde yorumlamaktadırlar; şöyle ki, mülkiyet hakkı demek belli bir gelire sahip olmak hakkı demektir. O halde kim hisse senedine sahip olursa o mülk sahibi demektir. Hisse senetlerine sahip olanların sayısı arttığına göre, mülkiyetin niteliği özel ve kapitalist olmaktan çıkmış, sosyal bir nitelik kazanmıştır, demektir. «Kapitalizmin dönüşümü», «Halk kapitalizmi», «Halka açık Şirketler» ve benzeri kavramların altında, bazı fark ve değişikliklerle, bu yorum yatmaktadır.

KÂRLI TATLI BİR HİKÂYE

Büyük şirketlerin «sosyalleştirilmesi» ve küçük hisse senetlerinin dağılması yoluyla bu şirketlere sahip olma haklarının «yaygın bir hale getirilmesi» hikâyedir. Burjuva ekonomistleri bile bir şirketin kontrol altına alınabilmesi için toplam hisse senetlerinin % 5 ile 10'nu elde bulundurmanın yeterli olduğunu kabul etmektedirler. Hisse sene-

di sahipleri büyük çoğunluğu şirketle ilgili kararların alınmasında rol oynamaz, şirketin işlemleri, genel müdürlerin eline geçen paralar, dağıtılan hisseler, fiyat düzeyleri ve benzerleri hakkında hemen hemen hiç bir şey bilmez.

Dünyanın en ünlü işveren dergilerinden biri olan Fortune'da, 1968'de şöyle deniliyordu: «Hür dünyada kapitalizmin çekirdeğini 1000 kişinin sahip olduğu ya da denetim altında tuttuğu 60 şirket meydana getirmektedir. New York'daki yatırım - bankalarının başında bunlar, Londra'daki ticaret - bankalarının başın da bunlar, Paris'deki bankacılık — işlerinin başında bunlar, Belçika, Hollanda, İtalya, Almanya, İsveç ve Avustralyadaki, benzeri kuruluşların başında hep bun lar vardır. Sanayileşmiş ülkelerin uzun vadeli gelişmeleri için gerekli olan, yıllık 40.6 milyar İngiliz lirası tutarındaki yeni sermayesinin % 75'ini, dolaysız ya da dolaylı olarak hep bunlar sağlar.»

200 DEV ŞİRKETİN GÜCÜ

ABD'ndeki 200.000 imalâtçı şirketin toplam malvarlığının % 60'ı 200 dev şirketin elindedir. Amerikan sanayiindeki bu yoğunlaşmaya, öbür sanayileşmiş kapitalist ülkelerde de rastlarız. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde tüm üretim araçlarının % 70'i nüfusun % 2'sinin elindedir.

Sanayicilerin malî denetimi de büyük bankaların elindedir. Almanya, Fransa, İtalya, Belçika ve İngiltere gibi ülkelerde bu şirketlerin yönetim kurullarında büyük iki ya da üç bankanın temsilcileri hâkim durumdadır. Federal Almanya Cumhuriyeti İşçi Sendikaları Birliği (DGB) tarafından hazırlanan bir rapora göre, 318 büyük Alman şirketinin denetim kurullarında bulunan toplam 573 üyeden 297 tanesi (yarısından fazlası) 3 büyük banka, 119 tanesi de daha az büyük olan bankaları temsil etmektedir.

TÜRKİYE'DEKİ GERÇEKLER

Gelelim Türkiye'ye: Bizde hisse senedi alanlara daha ilk yılda % 20-30 kâr vaad edilmekte, tahvil alanlara da % 15 faiz verileceği söylenmektedir.

Bir kez, % 15'den % 3 vergi kesilmektedir. Geri kalan % 12'nin sağlam bir gelir olduğunu söylemek olanağı yoktur. Bağlanan para zaten bir yıl içinde en azından o kadar değer yitirmektedir.

Hisse senedi alanların eline de bundan fazla bir şey geçmemektedir. Yeni kurulan bir şirketin hisse senetlerini almış olanlara yıl sonunda şöyle denilmektedir:

«Bu yıl temettü dağıtmıyoruz, sermaye artırımı yapacağız.»

«Bu yıl temettü yok, çünki zarar ettik.»

«Bu yıl temettü dağıtmıyoruz, çünkü şirketimiz büyüme halindedir. Otofinansman imkânını kurutan bir şirket ciddi bir şirket sayılmaz.» vs, vs...

Oysa ortada dağıtılacak kâr vardır, fakat şirkete hâkim olan ufak bir yönetici grup, başka isimler altında kurdurdukları yan kuruluşlara (örneğin, satış şirketlerine) bu kârları aktarmakta ve halka kesin olarak kapalı tuttukları bu yan kuruluşların hissedarları büyük paylar almaktadırlar.

Bakın bu konuda yapılan öneriye lider bir sanayici nasıl olumsuz cevap veriyor:

«1000 TL. 7000 TL. OLMUŞTUR»

«Bana böyle teklifler yapılıyor. Şirketlerinden halka hisse ver deniliyor. Ben kurulmuş, işleyen, kâr getiren endüstri hisselerinin halka cazip geleceği fikrinde değilim. Her şeyden önce bu hisse senetleri artık yeni değerler taşıyorlar. Bin liralık senet 6-7 bin liraya yükselmiştir. Böyle bir hisse senedi alan kimse, 7 bin lirasına bin liranın kârını alınca, yeni kurulan bir şirkette vaad edilenden 7 misli daha az gelir sağlamış olur ki, bu halka cazip gelmez. (4) Halk, «biraz da biz ölelim» diyor ama Vehbi Koç, halk zarar etmesin diye buna yanaşmıyor!

Uzun lâfın kısası, sermaye sahipleri işlerini büyütmek, kârlarını arttırmak için ellerini halkın cebine biraz daha sokmak istiyorlar.

«... kalkınma hamlemizde halkın daha aktif bir şekilde iştiraki ve kalkınma nimetlerinin halk kitlelerine yaygınlaştırılması»nın sağlanmasını gerçekten istiyorsak, yağma denilebilenek haline getirilmek istenmeye yarayacak yolların dışında başka yollar vardır. Ne var ki, bu gibi fikirlere karşı kaba suçlamalarla çıkmak bizde gelecek kadar aşırı kârı sürdürmektedir. Oysa yönetici gerçek bir planla kalkınma yolu seçilecek olursa, ele aldığımız bu konu da kendiliğinden çözümlenmiş olacaktır. Yoksa, bu konunun halkın yararına başka bir biçimde çözümlenmesi olanağı yoktur.

«Yönetici Plan»ın demokrasi ile bağdaşamıyacağı sık sık ileri sürülen bir itirazdır. Özellikle soyut bir «hür teşebbüs» kavramı ile yönetici plânlamanın karşısına çıkanlar, hürriyet düzeni ile bunun bağdaşamıyacağı görüşünü yaymak istemektedirler. Bunlara göre, yirminci yüzyıl demokrasisinin vazgeçilmez unsurlarından biridir özel teşebbüs». Oysa yirminci yüzyıl demokrasilerinde özgürlük uygulaması böyle değildir. Kamu yararına özgürlükler kısıtlanabilir ve bunun ekonomik hayatta sayısız, çeşitli örnekleri vardır. Bu yararlar gözetilmezse ne toplum kalır, ne de özgürlükler.

Bakın bu hususta ünlü bir iktisatçımız ne diyor:

Yönetici bir plânla kalkınma yolunda Türkiye'nin elinde büyük kozlar vardır:

a) Kalkınma için gelir dağılımı Türkiye'nin en büyük kozudur. Nüfusun % 60'ı çok düşük bir tüketim düzeyindedir.

Toplumdan ve devletten çok büyük bir isteği de yoktur. Bu nedenle bir tüketim kısma ve bu yolla tasarrufları arttırma kampanyası Türkiye için zor yürüyecek bir iş değildir. Türkiye'de büyük kitlenin tüketimini kısmadan, hatta onu bir parça yükselterek önemli bir harcama tasarrufu sağlanabilir. Bu tasarrufların bir kısmıyla yol, su, okul yapılır, doktor ihtiyacı karşılanır, bir başka kısmıyla da temel maden endüstrimizi kurmaya, hayvancılığımızı geliştirmeye yön verilebilir.

b) Tüketim düzeyi çok düşük olan kitleye başlangıçta sağlanacak ufak tefek iyilikler, onları kısa zamanda plânlı kalkınmaya bağlar ve gerekli coşkuyu hazırlar.

c) Tüketimin lüks mallardan, beslenme ve zorunlu ihtiyaçlara kaydırılmasıyla temel yatırım mallarına ve madenciliğe yatırım olanakları, Türkiye'de bakır, krom, bor ve volframdan başlayarak yapılacak arıtma çalışmaları kısa sürede meyvelerini verecektir...» (5)

Yazımızı şu soruyla bitirelim: Toplumun ve ülkenin olanaklarını (eldeki küçük sermayeler dahil) bazı güçlü kişilerin mi emrine vermeli, yoksa bunları tüm halkımızın yararına mı kullanmalı? İşte sorun budur.

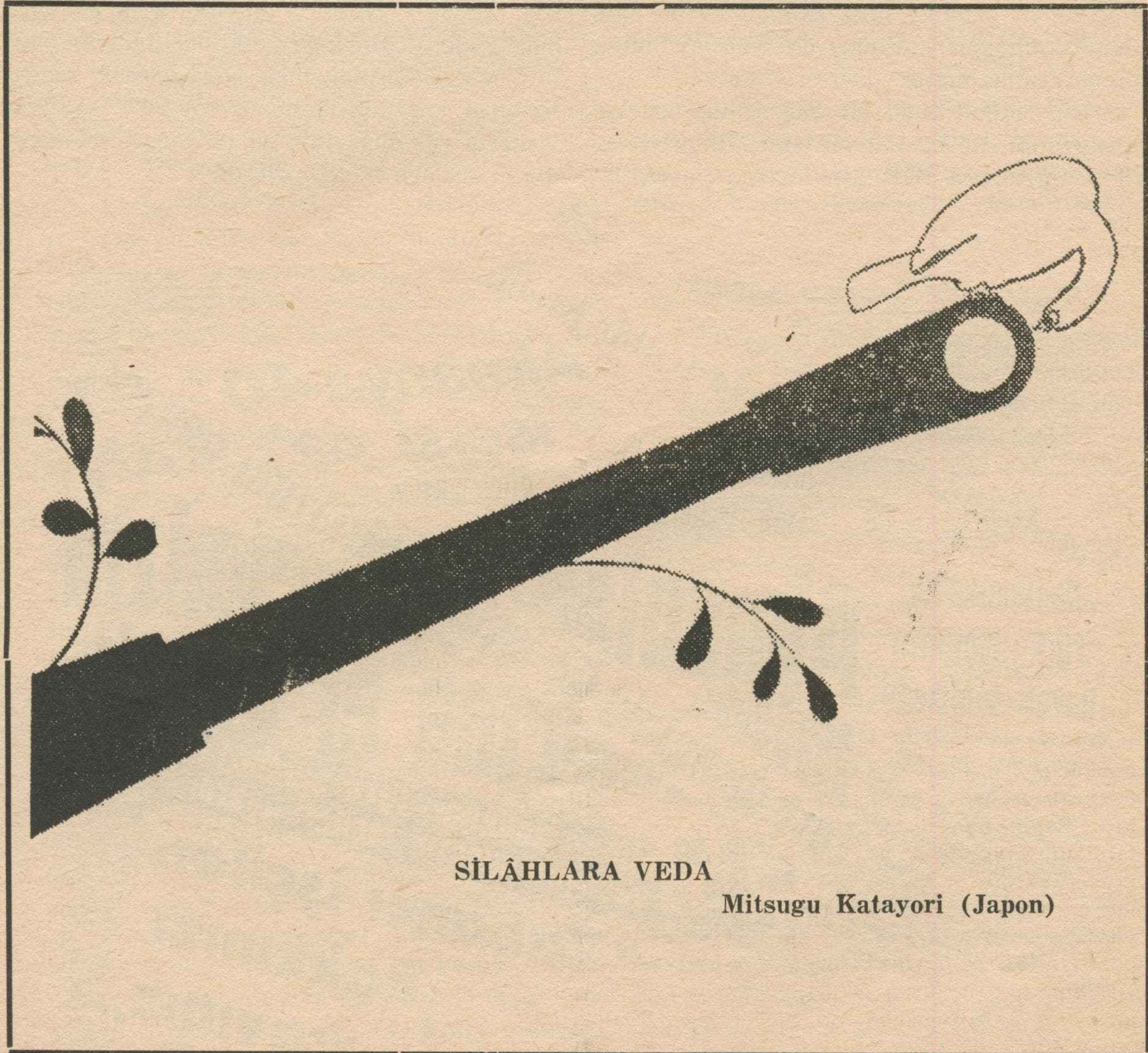
---

1 ve 2: İş Adamları Derneği'nin Ankara'da düzenlediği bir toplantıda geçen konuşmalar. Bakınız: Cumhuriyet Gazetesi sayfa 1. 1 Haziran 1973.

3: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin 28. Genel Kurulu'nda yapılan konuşmadan.

4: Yukarıda adı geçen Birlik Genel Kurulunda yapılan bir konuşmadan.

5: Emredici Plân ve Özgürlükler. (Cumhuriyet. 5 Haziran 1973.)

SİLÂHLARA VEDA
Mitsugu Katayori (Japon)

Dışardaki işçilerimizin sorunları hâlâ askıda

Dış ülkelerde çalışmaya mecbur bırakılan işçilerimizin çalışma ve yaşama koşulları hakkında kamu oyumuz yeteri kadar aydınlatılmamıştır. Yine bu işçilerimizin Türkiye'ye ve yabancı ülke ekonomilerine olan olumlu, olumsuz katkıları da iyice aydınlığa kavuşturulmamıştır.

Bu dediklerimizi bir kaç somut örnekle açıklayalım. Resmî Alman istatistikleriyle açıklandığı üzere, Batı Almanya'da çalışan işçilerin % 10'unu teşkil eden, eş ve çocuklarıyla miktarı üç milyonu bulan yabancı işçilerin %90'ı 20-45 yaşları arasında, yani kendi ülkelerinde ve tam randımanla çalışabilecek çağdadır. Nitekim, bundan kısa bir süre önce Federal Almanya yetkilileri bundan böyle Türkiye'den çalışmak için gelecek vasıflı işçilerin yaş düzeyinin 40'dan 30'a, vasıfsız işçilerin yaş düzeyinin ise 35'den 25'e indirildiğini resmen bildirmişlerdir.

Yurtdışındaki işçiler için tedbir istendi

ALMANYA'DAN GELEN 7 KİŞİLİK AİLEDEN 6'SI KAZADA ÖLDÜ

Almanya 40

Alman Sosyal Sig.

Türk işçilerinin yılda 200 milyon

Yurt dışındaki üç işçiden biri izinli geliyor

Danimarka'da Türk işçi'lerin hayatı tehlikede

Almanlar ... işçilerimizin ... larına el koydu

Yurt dışındaki işçiler bu seçimde oy kullanamayacak

Yurt dışında ...'de 50 bin işçi sıra bekliyor

Alman savcıları kötü şartlarla yaşayan misafir işçileri uyardı

"Yabancı işçiler hakkınızı arayınız"

Dış ülkelerdeki işçiler ücretler ve çalışma koşulları, iş türleri bakımından yerli işçilerinkinden %10-15 daha düşük düzeyde istihdamı kendileri için bir kurtuluş saymaktadırlar. Bunlar vatanlarında iş bulamadıkları, ya da çok düşük ücretle çalışmaya mecbur kaldıkları için, yabancı ülkelerdeki daha iyi işyerlerinde, nispeten memnun bırakıcı ücretlerle de olsa, her türlü çalışma ve yaşama koşullarına razı olmaktadırlar. Yabancı işçilerin sosyal ve ekonomik istekleri yerli işçilere göre daha az olmaktadır.

Batı Almanya'da çalışan yabancı işçilerin yalnız 1970 yılında vergi ve sigorta ücreti olarak ödedikleri miktar toplam olarak 5,5 milyar markı geçmiştir. Buna karşılık yabancı işçilerin bu ödemelerin nimetlerinden yararlanma oranı ancak %30'u bulmaktadır. Yine Batı Almanya'da yapılan bazı resmî istatistiklere göre, 1966 yılında yabancı işçilerden emeklilik primi olarak 1,2 milyar mark kesilmiş, buna karşılık bunlara ancak 127 milyon mark emekli parası ödenmiştir.

Hollanda'nın Rotterdam şehrinde çalışan ve yaşayan Türk işçileriyle Hollandalı sokak kabadayıları arasında patlak veren çatışmalar, bu tür olaylardan gazetelere yansıyan ancak bir tanesidir. Oysa, hemen hergün Almanya'nın herhangi bir şehrine bulunan herhangi bir birahanede Türk işçileriyle Almanlar çatışır; Fransa'da, Marsilya şehrinde bir bulvar kahvesinde aynı tür çatışmalar meydana gelir. Aynı şey, İngiltere'de, Belçika'da, Avusturya'da ve benzeri ülkelerde çalışan işçilerimiz için söz konusudur. İşçilerimiz gereği kadar aydınlatılmadığı ve modern hayata adapte olacak eğitimden geçirilmediği için, zaman zaman da, kendisine kız vermeyen yabancı aileyi bıçaklayan vatandaşımızla ilgili gelişmelere tanık oluruz.

Öte yandan, dışarda çalışan işçilerimizin Türkiye'de kalan aileleri çok kötü durumdadır. Ege Üniversitesi Psikiatri Kliniğince yapılan bir incelemeye göre, «Yurt dışına çalışmak için giden işçilerimizin eşlerinde maddi ve manevi bozuklukların meydana geldiği» görülmüştür. Prof. Turan Örnek bu konuda şöyle demektedir: «Organik bozukluk gibi görünen, aslında ruhi kaynaklı olan bu hastalıkların işçi eşlerinde meydana çıkma oranı yüzde yetmiştir.»

Yabancı ülkelere can atmaya mecbur bırakılan işçilerimizin sorunlarına yaklaşım açıları değişiktir.

Yabancı ülkelerin açısından:

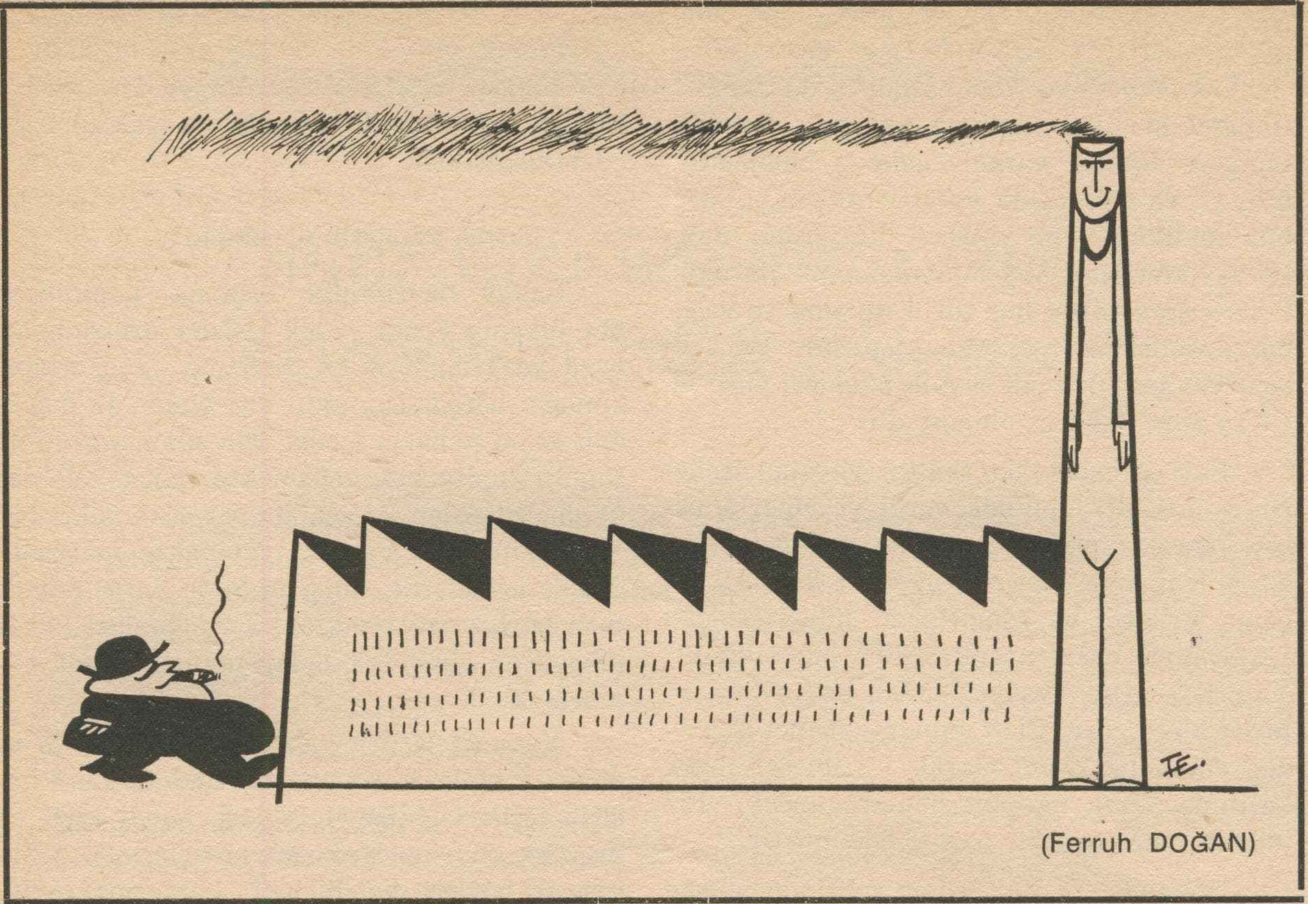
Sanayi devriminin başında kapitalizm her ülkenin kendi yedek işsizler ordusundan nasıl yararlandı ve o zamanki gelişmesini bunlara borçlu ise, aynı şey şimdi de dışardan gelen yabancı işçiler için söz konusudur. Bugün kapitalizm, gelişmekte olan ülkelerdeki emekçilerden iki şekilde yararlanmaktadır. Ya bu ülkelere yatırım yapmakta ve orada düşük ücretlerde çalıştırdığı işçilerle büyük tatlı kârlar sağlamakta, ya da bunları kendi ülkelerine getirerek onları aynı biçimde sömürmektedir.

Yabancı işçiler yabancı ülkelerde hem düşük ücretlerle çalışmakta, hem de bu ülkelerin işçileri, yabancı işçileri, kendi kirli ve insanlık onuruna yakışmıyan işlerinde çalıştırarak böylece kendilerini kurtarmaktadırlar.

Türkiye açısından:

Türkiyede uygulana gelmekte olan sanayileşme ve istihdam politikası işsizlik sorununu çözümleyemediğinden, hatta işsizlerin sayısı gün geçtikçe arttığından, işsizliğin ortaya çıkarması muhtemel olan sosyal ve malî bunalımların çaresini iktidarlar dışarıya mümkün olduğu kadar çok işçi göndermekte bulmaktadırlar.

Bunun da ötesinde, o hale gelinmiştir ki, bütün hesaplar yurt dışında çalışan işçilerimizin memleketimize sağladıkları ve sağlayacakları döviz üzerine yapılmaktadır. Ekonomimizin ve hatta sosyal ve siyasal hayatımızın geleceği bir bakıma bu vatandaşlarımızın varlığı ve yaratacakları imkânlarla çok yakından ilgili görülmektedir. Kendi öz vatanında çalışma imkânı bulamayan bu insanlara, «Altın yumurtlayan tavuk» gözü ile bakılmaktadır. Ne var ki, bir kez bunlar dışarıya gönderildikten sonra artık her türlü ilgi ve gözetimden yoksun bırakılmaktadırlar.

(Ferruh DOĞAN)

Zaman zaman gazetelerde, «Yurt dışındaki işçilere yeni imkânlar sağlanıyor» gibi haberler çıkmakta ve fakat bunlar, yurt dışındaki ateşeliklerimizin «bedava cenaze nakli işini anında ifa edecekleri» gibi hususlardan öteye geçememektedirler.

Gerçek şudur ki, Çalışma Bakanlığının ne belirli, açık bir politikası vardır bu konuda, ne de yurt dışındaki işçilerimizin haklarını arıyabilecek bir örgütü.

İş ve İşçi Bulma Genel Müdürlüğü de bu alandaki görevini yapmamaktadır.

Yurt dışında çalışan işçilerimizin karşılaştıkları sosyal, ekonomik, eğitsel, vb. sorunlar saymakla bitmez. Bu işçilerimizin yurt dışında bulunan ve okul çağına gelen çocuklarının okulsuzluk derdi bile başlı başına bir sorundur.

Yine bu işçilerimiz tarafından kurulmakta olan ortaklıklar da yürekler acısı başka bir sorundur. Anonim şirket statüsünde kurulan bu ortaklıklarda başta işçiler hâkim gibi görünmekteyse de, bu şirketlerin ihtiyat akçeleri işçiler tarafından karşılanamadığından, zamanla sermaye artırımına gidilmekte ve yeni ortaklar da varlıklı kimseler olduğundan bu şirketler sermayedarların eline geçmekte ve işçilerimiz de yine bu şirketlerin kurdukları fabrikalarda esir pozisyonuna düşmektedirler.

Aileleriyle birlikte 1 milyon kişiye yakın yurttaş topluluğunu, yani Türk nüfusunun otuzsekizde birini yurt dışına yollamış bulunan Türkiye, bunlara bir **döviz makinesi** gözü ile bakmakta, fakat bunları bir **döviz** makinesi olarak bile iyi değerlendirememektedir. Bazen elde ettikleri ücretin yarısından çoğunu anayurda geri gönderen işçilerimiz, bu büyük kaynakları biraz da yurda geri döndüklerinde kendilerine iş sağlıyacak yeni yatırımlar gerçekleştirilir umuduyla yollamaktadırlar. 1972 Türkiyesi, bütün tarihinde ilk olarak 900 milyon dolarlık döviz stokuna sahip bulunuyorsa, bunda işçi dövizlerinin büyük rolü vardır. Derin bir yatırımsızlık bunalımı yaşıyan Türkiye'de, gelin görün ki, bu dövizlerden yararlanılmak bir yana, bu dövizler bir de enflasyonist baskıya yol açıyorlar.

Döviz bolluğu olayının unutturduğu bir husus da tam aksi bir gelişmenin varlığıdır. Alman bankalarının Türk işçilerine ait tasarruf hesaplarının 3.5 milyar markı aştığı ileri sürülmektedir. Yani, biz burada elimizdeki dövizleri yatırımlarda kullanamazken, Batı Almanya kapitalizmi kendisini yabancı işçilere de finanse ettirmeye başlamıştır. Bu durum, Türkiye açısından trajik bir çelişmedir.

Başka bir yürekler acısı sorun, «kaçak işçiler», yani Batı Almanya'ya Turist pasaportu ile girip çalışma hayatına atılmış bulunan yüz bine yakın Türk işçisinin durumudur. Bunların bir defaya mahsus olmak üzere af edilmeleri hususu yılan hikâyesine dönmüştür. Gün geçmez ki, bu konuda yeni bir haber çıkmasın. Bir bakarsınız, Bonn Hükûmeti, bu işçilerin affı için Eyalet Valilerini toplamıştır ve durum ümit vericidir. Bir bakarsınız, Turist işçilerin Almanyadan çıkarılması kesinleşmiştir ve bunlar iş bulmak için panik halinde başka ülkelerde dağılmışlardır. Öbür konularda olduğu gibi, bu konuda da kararlılığını yitirmeyen tek şey «keşmekeşliğin» sürekliliğidir.

Son zamanlarda alınan bir karara göre, Almanya'da 8 yılını dolduran işçilerin iadesi kararlaştırılmıştır. Miktarı hayli tutan bu işçilerimiz yurda döndüklerinde büyük bir işsizlik sıkıntısı çekecekler ve Türkiyedeki işsizlik daha da artmış olacaktır. Sonra bu işçiler dışarda gerek teknolojik, gerekse başka bakımlardan farklı bir düzene adapte olduklarından, bunlar işsizliğin yanısıra başka sancılar da çekeceklerdir.

SONUÇ :

Türkiyede var olan işsizliğin çaresi işsizlere Türkiyede iş bulmaktır. Bunun aksine işsizlikten ve bunun yol açacağı sosyal, malî, siyasal vb. bunalımlardan kurtulmak için işsizleri yurt dışına göndermek insanın sol kulağını sağ elle göstermesine benzer.

GELECEK SAYILARDA

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU YAĞMASI

ÇOCUK İŞÇİLER SORUNU

Sina Pamukçu'nun ilginç yazısı :

MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU

EĞİTİMİN KÖKÜNÜ KAZIYOR

Kemal Sülker belgeleri konuşturuyor :

BİR ANLAYIŞIN İFLÂSI

Bu dergimizi muntazaman izlemek istiyorsanız, okumalarını arzuladığınız yakın arkadaşlarınızın ve sizin ev ya da iş adreslerinizi bize bildirin, sizlere her sayısını posta ile gönderelim.

DİSK Dergisi
Uluğ Han 64/4
Barbaros Bulvarı
Beşiktaş - İstanbul

U.N.E.S.C.O
O.N.U.
A.E.T.
F.A.O.
I.L.O.
E.F.T.A
G.A.T.T.
O.N.S.
S.O.S.